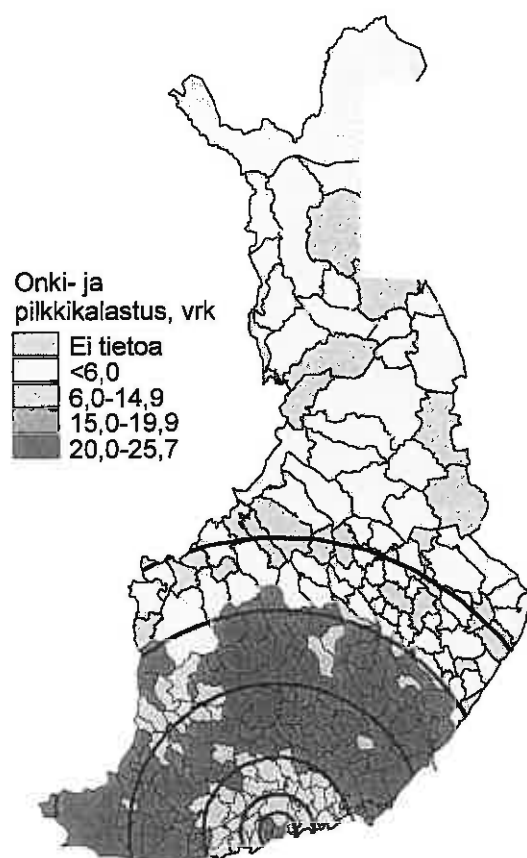

Kuinka Suomi kalastaa

Helsingin seudun vapaa-ajankalastus vuonna 1997

Kalevi Leinonen, Johanna Stigzelius
ja Rauno Yrjölä

Helsinki 1999

Julkaisija

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

Julkaisu-aika

29.1.1999

Tekijä(t)

Kalevi Leinonen, Johanna Stigzelius, ja Rauno Yrjölä

Julkaisun nimi

Helsingin seudun vapaa-ajankalastus vuonna 1997.

Julkaisun laji

Tutkimusraportti

Toimeksiantaja

Helsingin kalastusalue

Toimeksiantopäivämäärä

6.11.1998

Projektin nimi ja numero

Kuinka Suomi kalastaa (312104)

Tiivistelmä

Tässä Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksen alueellisessa erillisraportissa tarkastellaan Helsingin kaupungin asukkaiden ja Helsingin kalastusalueella kalastaneiden henkilöiden kalastusta ja kalastajien kokemia ongelmia. Vuonna 1997 helsinkiläisistä kotitalouksista vapaa-ajankalastusta harrasti 99 000 kotitaloutta ja kalastaneiden henkilöiden määräksi arvioitiin 158 000. Helsinkiläiset kalastivat yhteensä 2 528 800 päivänä. Eniten helsinkiläiset kotitaloudet kalastavat Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen alueella, ja eniten luonnollisesti Helsingin kalastusalueella. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien kokonaissaalis oli lähes 2,8 miljoonaa kiloa ja rapusaalisikin 266 000 kappaletta. Helsinkiläiset kotitaloudet vähensivät Uudenmaan kalastusalueista eniten viehekalastustaan Helsingin kalastusalueella. Helsinkiläisten viehekalastuksen kokonaissaalis lisääntyi vuodesta 1996 vuoteen 1997 lähes 193 tonnia ja heidän viehekalastussaalessa väheni merkittävästi ainoastaan Helsingin ja Inoon kalastusalueilla. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien mielestä kaksi tärkeintä heidän omaa kalastusta häiritsevää tekijää olivat kalavesien likaantuminen ja pilaantuminen sekä liian pienet mahdollisuudet suurkalojen pyyntiin. Helsinkiläiset antavat omalle kalastukselleen kouluarvosanoin (4-10) mitattuna asiakastytytyväisyyden keskimääräiseksi arvosanaksi 7 + eli tyydyttävän.

Helsingin kalastusalueella kalasti runsaat 50 000 henkilöä ja kalastaneita kotitalouksia oli 30 000. Alueen kalastajista 74 % oli helsinkiläisiä ja 26 % ulkopaikkakuntalaisia. Alueen kalastuspäivien kokonaismäärä vuonna oli yli puoli miljoonaa. Helsinkiläisten osuus kalastusvuorokausista oli peräti 87 prosenttia. Helsingin kalastusalueen kokonaissaalis oli vapaa-ajankalastuksessa lähes 629 tonnia. Pyyntimuodoittain saalista saatiin eniten verkolla, mutta on sangen harvinaista, että onginta ja pilkkimistä harrastaneita kalastajia oli 21 300 ja heidän kokonaissaaliinsa 87,7 tonnia. Niiden viehekalastajien, jotka kalastivat Helsingin kalastusalueella pelkästään lääniluvalla, kokonaissaalis oli yhteensä lähes 166 tonnia. Kalavesien likaantuminen ja pilaantuminen, hyvien kalastuspaikkojen vähyys sekä pienet mahdollisuudet suurkalojen pyyntiin olivat kolme selvästi tärkeintä ongelmaa Helsingin kalastusalueella. Helsingin kalastusalueella kalastaneet ilmoittivat alueella tapahtuneen kalastuksensa keskimääräiseksi asiakastytytyväisyydekseen 7 +.

Asiasanat

Helsinkiläiset, Helsingin kalastusalue, vapaa-ajankalastajat, saaliit, viehekalastuksen muutokset, kalastuksessa koetut ongelmat, asiakastytytyväisyys, jokamiehen oikeudella kalastavat

Sarjan nimi ja numero

Kala- ja riistaraportteja nro 146

ISBN

ISBN 951-776-209-7

ISSN

1238-3325

Sivumäärä

61 sivua.

Kieli

Suomi

Hinta

-

Luottamuksellisuus

Julkinen

Jakelu

Kustantaja

Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos

PL 6, Pukinmäenaukio 4

00721 HELSINKI

Puh: 0205 7511

fax: 0205 751 201

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO	2
2. MENETELMÄT	2
2.1 Määritelmät	2
2.2 Otanta, tiedonkeruu ja rajaukset	3
2.2.1 Haastattelu	3
2.2.2 Postikysely	4
2.3 Lomake ja kyselymenetelmä	4
2.4. Helsingin seudun erillistarkastelun aineisto	5
2.5. Aineiston käsittely ja korjaus	5
2.6. Painotusmenetelmät, aineiston kalibrointi ja kadonpaikkaus	6
2.7. Laskentamenetelmistä eri aihepiirien tulostuksissa	7
3. HELSINKILÄISTEN VAPAA-AJAN KALASTUS VUONNA 1997	8
3.1. Kalastajamäärät ja pyyntipäivien jakautuminen pyyntimuodoittain	8
3.2. Kalastajamäärät kalastusalueittain	11
3.4. Pyyntipäivien jakautuminen kalastusalueittain	13
3.5. Saalis pyydyksittäin	17
3.6. Muutokset viehekalastuksessa vuodesta 1996 vuoteen 1997	21
3.6.1 Muutokset viehekalastuksessa alueittain	21
3.6.2 Muutokset viehekalastussaaliissa	23
3.7. Kalastuksessa koetut ongelmat	24
3.8. Asiakastyytyväisyys	28
4. VAPAA-AJAN KALASTUS HELSINGIN KALASTUSALUEELLA VUONNA 1997	29
4.1. Kalastajamäärät ja pyyntipäivien jakautuminen pyyntimuodoittain	29
4.2. Kalastajamäärät ja pyyntipäivät asuinkunnittain	32
4.3. Saalis pyydyksittäin	33
4.4. Jokamiehen oikeudella tapahtunut kalastus	36
4.4.1 Jokamiesonkijät ja -pilkkijät	36
4.4.2 Läänikohtaisella viehekalastusluvalla kalastaneet	37
4.5. Kalastuksessa koetut ongelmat	39
4.6. Asiakastyytyväisyys	43
5. HELSINGIN SEUDUN VAPAA-AJANKALASTUSTA KUVAAVAT TEEMAKARTAT	44
6. LUOTETTAVUUTEEN VAIKUTTAVISTA TEKIJÖISTÄ	57
6.1. Rajaukset	57
6.2. Vastausaktiivisuus	57
6.3. Aineiston edustavuus	57
6.4. Estimaattien tilastollisesta luotettavuudesta	57
7. VERTAILUA HELSINGIN VELVOITETARKKAILUN TULOKSIIN	58
KIRJALLISUUS	61
LIITTEET	61

Kannen kuva: Helsinkiläisten onginta- ja pilkitä vuorokausien jakautuminen etäisyyden asuinpaikasta suhteen.

1. Johdanto

Eduskunta hyväksyi 8.11.1996 kalastuslain muutokset (1045/96), jotka toivat uutena lupajärjestelmänä läänikohtaiset viehekalastusluvut maahamme. Laki astui voimaan vuoden 1997 alussa. Lain käsittelyn yhteydessä eduskunta esitti lausuman, jonka mukaan työvoima- ja elinkeinokeskuksien kalatalousyksiköiden ja Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) tulee luoda yhdessä seurantajärjestelmä, jossa seurataan koko maassa läänikohtaisen viehekorttijärjestelmän käytännön toimivuutta ja vaikutuksia petokalakantoihin. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tehtäväksi tuli suunnitella valtakunnallinen kalastusalueittainen kalastuskysely, jolla selvitetään uuden lupajärjestelmän aiheuttamia muutoksia ja ongelmia. Lisäksi tutkimuksen tavoitteeksi asetettiin eri pyyntimuotojen kalastusrasitusten ja saaliiden selvittäminen kalastusalueittain.

Kuinka Suomi kalastaa- tutkimus tuotti eräistä kaupungeista ja kalastusalueista niin suuret aineistot, että oli mahdollista lähteä tekemään niistä erillistarkasteluja. Tässä alueellisessa erillisraportissa tarkastellaan Helsingin kaupungin asukkaiden ja Helsingin kalastusalueella kalastaneiden henkilöiden kalastusta ja kalastajien kokemia ongelmia. Työn tilaajana toimi Helsingin kalastusalue.

Helsinkiläisten kalastusta koskevia tuloksia on tästä aineistosta julkaistu Vesitalouslehdessä kalantutkimuksen teemanumerossa syksyllä 1998 (ks. Leinonen ym. 1998 a). Helsingin kalastusalueen vapaa-ajankalastusta kuvaavia tuloksia on Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksen puitteissa julkaistu mm. maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston toimeksiannosta tehdyissä tutkimuksen osaraporteissa sekä vuositilastointeissa (Leinonen ym. 1998 b, Leinonen ym. 1998 c ja Anon 1998 b).

2. Menetelmät

2.1 Määritelmät

Tämän tutkimuksen aineisto on pääosin vapaa-ajankalastajia. Vapaa-ajankalastusta harjoittavaksi luokitellaan tässä tutkimuksessa mm. kotitalous, joka ei harjoita kaupallista kalastusta, eli kotitalous ei esiinny ammattikalastajien rekistereissä. Lomakkeessa kysyttiin oliko ruokakunta myynyt itse pyydettyä kalaa vuonna 1997 ja oliko kalanmyyntitulojen osuus kotitalouden verotettavista tuloista vuonna 1997 vähintään 15

prosenttia. Näitä kysymyksiä ei suoraan käytetty ammattikalastajien kriteerinä, vaan tapaukset käytiin läpi erikseen. Esimerkiksi kotitaloudet, joiden lohisaalis oli vähintään 250 kiloa, luokiteltiin ammattikalastajiksi. Toisaalta aineistossa on mukana kotitalouksia, jotka ovat myyneet kalaa, jos heidän saaliinsa ja sitä kautta myydyin kalan määrä eivät ole olleet merkittäviä. Ravustuksessa tällaista kaupallisen myynnin rajoitusta ei ollut, vaan kaikki rapuja myyneet kotitaloudet ovat mukana aineistossa, ellei heitä samanaikaisesti tulkittu ammattikalastajiksi.

Kuinka Suomi kalastaa -tutkimuksessa havaintoyksikkö on kotitalous, sillä passiivisilla pyydyksillä, kuten verkoilla, kalastaminen on usein kollektiivista, eikä henkilökohtaisten saalisosuuksien mittaaminen ole välttämättä kovinkaan yksiselitteistä.

2.2 Otanta, tiedonkeruu ja rajaukset

Kuinka Suomi kalastaa -tutkimus perustuu valtakunnallisilla haastatteluilla ja postkyselyllä hankittuun tietoon.

2.2.1 Haastattelu

Erona aiempaan valtakunnalliseen kalastusaluekohtaiseen tiedonkeruuseen (ks. Leinonen 1995) hankittiin tässä tutkimuksessa kyselymenetelmästä riippumatonta lisäinformaatiota haastatteluilla. Haastattelussa selvitettiin kalastusta harrastaneiden kotitalouksien ja kotitalouksien kalastaneiden henkilöiden lukumäärät valtakunnallisesti. Haastattelut teetettiin Tilastokeskuksen haastattelijaverkoston avulla valtakunnallisen työvoimatutkimuksen yhteydessä maaliskuussa 1998 kahdessa eri rotaatioryhmässä. Otos poimittiin tasavälisesti väestön keskusrekisteristä ja se oli kohdennettu 15–74 -vuotiaisiin. Lopullinen ryhmien yhteenlaskettu otos oli kooltaan 4 532 (rotaatioryhmät III ja V). Alle 15-vuotiaat sisältyvät kuitenkin haastattelun tuloksiin, koska haastattelussa selvitettiin kotitalouden kaikki kalastusta harrastaneet henkilöt. Tutkimus tehtiin pääsääntöisesti puhelinhaastatteluna.

Erona aiempiin vapaa-ajankalastushaastatteluihin aineisto kalibroitiin vastaamaan paremmin koko väestöä ennakkotiedolla kotitalouksien lukumäärästä Suomessa ajalta 31.12.1997 sekä Tilastokeskuksen kotitaloustiedustelusta saaduilla tiedoilla kotitalouksien jakautumisesta eri kokoluokkiin kotitalouden henkilömäärien mukaan.

2.2.2 Postikysely

Postikyselyn otos poimittiin väestörekisterikeskuksen ylläpitämästä väestön henkikirjoitusnauhasta. Otokoko oli 40 000 Suomessa asuvaa kotitaloutta lukuun ottamatta ahvenanmaalaisia. Otannan alueelliset rajaukset on selvitetty tarkemmin esimerkiksi tutkimuksen toisessa osaraportissa (Leinonen ym. 1998 c). Näillä alueellisilla rajauksilla ei kuitenkaan pitäisi olla vaikutusta tämä erillisraportin tuloksiin.

Otanta kohdennettiin 18–75 -vuotiaisiin. Alle 18-vuotiaat sisältyvät kuitenkin tuloksiin, sillä kyselylomakkeiden mittaristo käsitti kaikki kotitalouden kalastaneet henkilöt. Ne kotitaloudet, joissa kaikki jäsenet ovat vähintään 76-vuotiaita, jäivät otannan ulkopuolelle ja siten heidän mahdollisesti harjoittamansa kalastustoiminta ei ole tuloksissa mukana.

Otanta-asetelmana käytettiin ositettua otantaa, missä asuinlääneittäiset otoskoot määrättiin kiintiöinnillä, jossa pyrittiin saamaan jokaiselle kalastusalueelle suunnilleen sama määrä kalastaneiden vastauksia, mikäli kalastus jakautuisi läänin sisällä tasaisesti. Kiintiöinnin optimoinnissa käytettiin hyväksi lääneittäisten kalastusalueiden lukumäärän ohella aiemmista valtakunnallisista vapaa-ajankalastuskyselyistä saatuja tietoja mm. alueellisten vastausaktiivisuuksien ja kalastaneiden osuuksien vaihtelusta eri puolilla Suomea. Kiintiöinnin seurauksena vanhan läänijaon mukaisten läänien otoskoot vaihtelivat 1650–9533 kotitalouteen. (taulukko 1). Läänikohtainen otantasuhte vaihteli siten, että tihein poimintaväli oli entisessä Kuopion läänissä (1/28) ja harvin entisessä Oulun läänissä (1/74).

2.3 Lomake ja kyselymenetelmä

Kyselyssä käytetty lomake suunniteltiin yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön Kala- ja riistaosaston sekä TE- keskusten kalatalousyksiköiden edustajien kanssa. Lisäksi mittaristoa kehitettiin RKTL:n sisäisillä asiantuntija-arvioinneilla, kalataloudellisten sidosryhmien kommenttikierroksella sekä syksyllä 1997 vielä Tilastokeskuksen lomakesuunnittelijoiden kommenttien perusteella. Tämä erillisraportin tuloksien laskennassa on hyödynnetty lähes kaikkia lomakkeessa esitettyjä kysymyksiä (vrt. liite 1).

Vastaajia pyydettiin paikantamaan kalastuksensa eri kalastusalueilla lomakkeen ohessa lähetetystä erillisestä kalastusaluekartasta (liite 2).

Kyselyssä käytettiin kolmea kontaktia, joista keskimäinen oli vastauskehotuskirje kaikille kyselyn saaneille. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 25 453 kotitaloutta, joten vastausprosentti oli 63,6 % (taulukko 1). Lääneittäin alhaisimmat vastausaktiivisuudet olivat Uudellamaalla ja Oulun läänissä.

Taulukko 1. Kuinka Suomi kalastaa -tutkimuksen otanta, poimintaväli ja vastausaktiivisuus (%) vanhan läänijaon mukaisesti.

Asuinlääni	Otoskoko	Toteutunut otoskoko	Vastausaktiivisuus	Poimintaväli, (1/n)	Toteutunut poimintaväli, (1/n)
Uudenmaan	9 533	5 835	61,2	62	102
Turun ja Porin	5 967	3 810	63,9	52	81
Hämeen	4 759	3 035	63,8	68	106
Kymen	2 425	1 545	63,7	60	94
Mikkelin	2 157	1 428	66,2	41	62
Pohjois-Karjalan	1 650	1 129	68,4	45	66
Kuopion	3 905	2 549	65,3	28	42
Keski-Suomen	1 980	1 313	66,3	55	82
Vaasan	3 207	2 032	63,4	54	85
Oulun	2 330	1 435	61,6	74	121
Lapin	2 087	1 342	64,3	39	60
Yhteensä	40 000	25 453	63,6	54	85

2.4. Helsingin seudun erillistarkastelun aineisto

Helsingiläisiä Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksen otokseen poimittiin yhteensä 3 730 kotitaloutta. Näistä kalastaneiden aineistoon tuli 816 kalastaneen helsinkiläisen kotitalouden vastaukset. Helsingin kalastusalueen oli ilmoittanut tärkeimmäksi kalastusalueekseen 148 kalastanutta kotitaloutta.

2.5. Aineiston käsittely ja korjaus

Postikyselyssä vastauksista hylättiin 806 (3,2 %), koska lomakkeista ei pystytty päätelemään oliko kotitalous kalastanut vuonna 1997 vai ei. Ammattimaisesti kalastavina aineistosta poistettiin 22 lomaketta. Kalastaneita, kalastamattomia ja hylättyjä kalastaneita kyselyssä oli 24 643, jotka muodostivat varsinaisen laskenta-aineiston. Kalastaneiden kotitalouksien lomakkeita oli yhteensä 12 096 eli 49 prosenttia laskenta-aineistosta.

Kaikkien kalastaneiden kotitalouksien lomakkeet tarkistettiin ennen tallennusta yhdenmukaisten kirjallisten tarkistusohjeiden avulla. Tallennettu aineisto tarkistettiin li-

säksi tarkistusajoin, joissa korjattiin mahdolliset epäloogisuudet, vastausvirheet ja tallennusvirheet. Tietyn raja-arvon ylittävät havainnot tarkistettiin kaikki alkuperäisistä kyselylomakkeista.

Survey-tutkimuksissa eräs keskeinen vaikeus on tehdä päätös aineistosta keskimäärin poikkeavien havaintojen osalta siitä, ovatko ne aitoja havaintoja vai vastausvirheitä. Kuinka Suomi kalastaa -tutkimuksessa poikkeavia havaintoja — esim. keskimääräistä olennaisesti suurempia kalastusvuorokausien lukumääriä tai saaliita — ei ole poistettu, ellei vastaajan ilmoitusta ole voitu pitää selvästi virheellisenä esim. muiden vastausten avulla.

2.6. Painotusmenetelmät, aineiston kalibrointi ja kadonpaikkaus

Poimittaessa väestörekisteristä otos kotitaloustutkimusta varten otantayksikkönä on asuntokunta, jolla tarkoitetaan samassa osoitteessa asuvia henkilöitä. Tämä johtuu siitä, että väestörekisteri ei sisällä kotitalouden määrittelyyn tarvittavia tietoja. Asuntokunta voi sisältää yhden tai useamman kotitalouden.

Tulosten laskennassa toteutuneet, asuinlääneittäin vaihtelevat poimintatodennäköisyydet muodostivat läänikohtaiset peruspainot. Koska kotitalouden todennäköisyys joutua poimituksi otokseen on suoraan verrannollinen kotitalouden poimintaehdon täyttävien henkilöiden lukumäärään, laskettiin jokaiselle kotitaloudelle oma, tämän harhan korjaava kerroin. Näillä korjauskertoimilla korjattiin läänikohtaisia peruspainokertoimia.

Aineisto kalibroidiin CALMAR- ohjelmalla vastaamaan paremmin koko väestöä ennakkotiedolla kotitalouksien kokonaislukumäärästä sekä kotitalouksien kokoluokkajakautuman avulla. Luokkia oli kahdeksan. Niistä ylimpään tulivat kotitaloudet, joissa on vähintään 8 henkeä. Kalibrointi osaltaan tarkensi kotitalouskohtaisia painokertoimia.

Kotitalouksien kalibroidut painokertoimet korjattiin lopuksi vastaamaan kalastaja-haastattelusta saatuja kalastaneiden kotitalouksien lukumääriä. Tämä menettely perustuu siihen, että haastattelu on periaatteessa harhattomampi tiedonkeruumenetelmä kuin kysely. Kyselylomakkeen työläys saattaa herkästi vaikuttaa kyselyn tuloksiin. Varsinkin vähän kalastaneet saattavat jättää kalastuksensa ilmoittamatta ja siitä aiheutuu aliarvio estimaattiin.

Yksinkertaistettuna kaavana yksittäisen aineistoon kuuluvan kotitalouden painokerroin on seuraava:

$$\text{Paino97}_i = (\text{Perusp}_i * \text{Kotitp}_i * \text{Kalbp}_i * \text{Tasokp}_i), \text{ jossa}$$

Paino97_i	=	lopullinen yksittäisen kotitalouden painokerroin,
Perusp_i	=	lääni-kohtainen peruspaino (N/n),
Kotitp_i	=	kotitalouden koosta johtuvan poimintatodennäköisyyden huomioiva korjauskerroin,
Kalibp_i	=	demografisten muuttujien reunajakautumilla aineistoa korjaava kerroin ja
Tasokp_i	=	haastattelun tuloksilla lääni-kohtaisesti korjaava kerroin.

Laskenta-aineistoon kuuluvan yksittäisen kotitalouden painokertoimista pienin oli 7 ja suurin 407. Kolmanneksella aineiston kotitalouksista painokerroin vaihteli välillä 7 – 63, kolmanneksella välillä 64 – 92 ja lopuilla välillä 93 – 407. Mikäli paljon kalastusvuorokausia ilmoittanut vastaaja saa suuren painokertoimen, vaikutus estimaattiin on suuri.

Aineistossa esiintyi muuttujilla jonkin verran puuttuvia tietoja, jotka paikattiin nk. Hot deck -imputoinnilla (ks. tarkemmin esim. Moilanen 1996, Lehtonen & Pahkinen 1994). Hot deck menetelmässä aineisto pyritään järjestämään mahdollisimman homogeenisiin ryhmiin, joiden sisällä vastaamattomien oletetaan noudattavan samanlaista jakautumaa paikattavan muuttujan suhteen kuin vastanneetkin. Tässä tutkimuksessa luokittelijamuuttujana käytettiin kotitalouden asuinkuntaa. Joissakin tapauksissa asuinkuntaluokitukseen perustuvan imputoinnin jälkeen muuttujalla esiintyi vielä muutamia puuttuvia tietoja. Tämä johtui siitä, että joistakin asuinkunnista aineistossa on vain yksi havainto ja jos puuttuva tieto on juuri ko. havainnolla, ei imputointia voitu suorittaa. Nämä tapaukset hoidettiin käyttämällä luokittelijamuuttujana asuinlääniä eli siirryttiin seuraavalla aluetasolle luokittelussa. Pääsääntöisesti eri muuttujien paikkauksessa imputoitavia arvoja on ollut enintään 5 prosenttia koko aineiston määrästä laskien.

2.7. Laskentamenetelmistä eri aihepiirien tulostuksissa

Saaliiden laskennassa perusyksikkönä oli kotitalous. Saaliisiin on otettu mukaan kaikki ne kotitalouksien saaliit, joita ei saalistarkastelun perusteella ole ollut syytä hylätä. Saalistiedoissa esiintyneitä puuttuvien tietojen tapauksia (=kotitalous oli kalastanut ja saanut saalista, mutta ei ollut ilmoittanut saalista) ei imputoitu, vaan nämä tapaukset

hoidettiin asuinläännittäisillä korjauskertoimilla eli periaatteena näissä tapauksissa oli keskiarvosijaistaminen.

Viehekalastuksen (heittovapa- ja vetouistelukalastus) alueelliset muutokset on laskettu kotitalouksina. Saalismuutoksiin on otettu mukaan kaikki eri alueet riippumatta siitä onko kalastus siellä vähentynyt, lisääntynyt vai pysynyt ennallaan. Menettelyn perusteena on se, että näin saadaan parempi kuva kokonaismuutoksista saalismäärissä.

Kalastuksessa koettujen ongelmien tarkastelua varten vastaajien ongelmapainotuksista laskettiin kalastusalueittaiset keskiarvot. Laskennassa olivat mukana ongelma-asteikon vastausvaihtoehdot 1-4, eli ei häiritse – huomattava ongelma (vrt. lomakeliite). Ei osaa sanoa -tapaukset eivät olleet mukana laskennassa. Siten esimerkiksi keskiarvo 2 vastaa vähäistä ongelmaa ja 3 kohtalaista ongelmaa. Kalastajan mielipiteet eri kalastusalueille on sijoitettu tärkeimmän kalastusalueen mukaan (vrt. lomakkeen kysymys 14). Asiakastyytyväisyyden tarkastelussa on laskettu tärkeimmälle kalastusalueelle annettujen kouluarvosanojen keskiarvot.

3. Helsinkiläisten vapaa-ajan kalastus vuonna 1997

3.1. Kalastajamäärät ja pyyntipäivien jakautuminen pyyntimuodoittain

Helsingin kaupungissa on asukkaita noin 540 000. Vuonna 1997 helsinkiläisistä kotitalouksista vapaa-ajankalastusta harrasti 99 000 kotitaloutta ja kalastaneiden henkilöiden määräksi arvioitiin 158 000. Siten 29% helsinkiläisistä harrastaa vapaa-ajankalastusta.

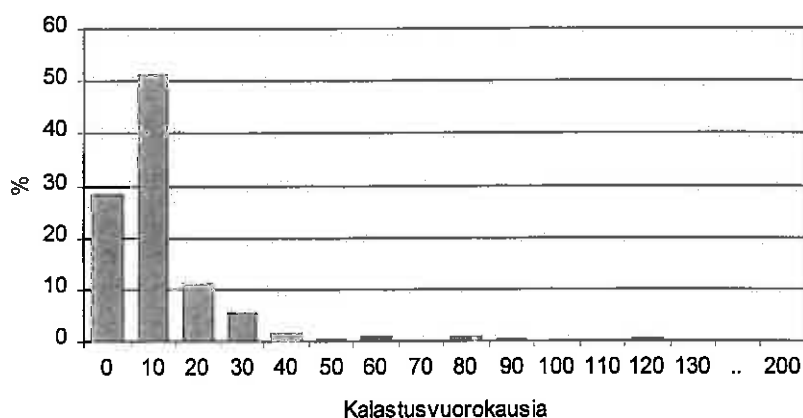
Helsinkiläiset kalastivat vuonna 1997 yhteensä 2 528 800 päivänä. Kalastanutta kotitaloutta kohti kalastuspäiviä kertyi yhteensä lähes neljä viikkoa eli 25 päivää. Keskimäärin kalalla käynyt helsinkiläinen kalasti vuonna 1997 runsaat kaksi viikkoa eli 16 päivänä. Jos oletetaan, että keskimääräisen kalastusaika/kalastuspäivä on esim. neljä tuntia, niin helsinkiläinen käytti aikaa vapaa-ajankalastukseen keskimäärin 64 tuntia.

Helsinkiläisten kalastus jakautuu varsin tasaisesti eri kalastusmuotoihin. Onginnan ja pilkinnän, heittovapakalastuksen ja vetouistelun sekä muun kalastuksen osalta kaikki-

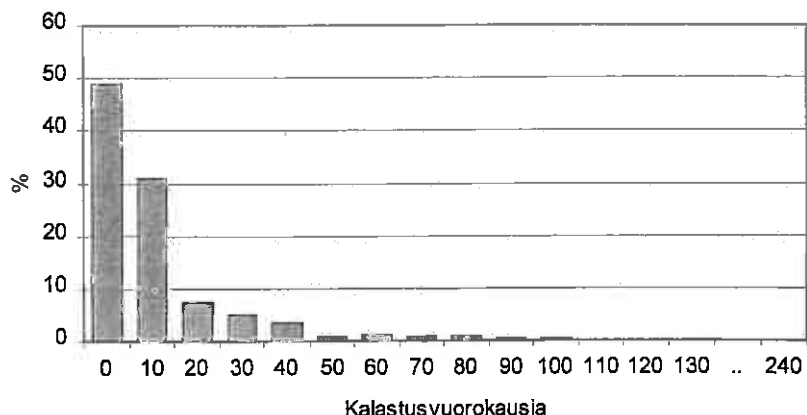
en näiden ryhmien osuus oli noin 1/3 kalastusvuorokausista. Erityisesti siis vapavälineiden käyttö on runsasta, muuhun kalastukseen kuuluvan verkkokalastuksen osuus on vähäisempää. Tämä selittyy paljolti sillä, että nykyisin erityisesti helsinkiläisten joukossa perinteinen kotitarvekalastus on jo varmasti lähes katoavaa kansanperinnettä ja kalastusharrastus keskittyy vapakalastukseen tai kesämökkirannan kesäaikaiseen verkkokalastukseen.

Helsinkiläisten kalastaneiden kotitalouksien eri pyyntitapojen kalastusvuorokausien jakaumat painottuvat alle kymmeneen kalastusvuorokauteen. Onginnan osuus on suurin, yli 70 prosenttia kalastaneista on onkinut tai pilkkinyt vuonna 1997. Onkijoista yli puolet onki kymmenen vuorokautta tai alle. Lisäksi löytyy suuri joukko useita kymmeniä vuorokausia ongintaa tai pilkintää harrastaneita kotitalouksia ja muutama todella aktiivinenkin kotitalous (kuva 1).

Heittokalastusta tai vetouistelua oli helsinkiläisistä kalastaneista kotitalouksista harrastanut vuoden 1997 aikana hieman yli 50 prosenttia. Eniten kalastusvuorokausia oli välillä 1-10 vuorokautta. Aivan samoin kuin onginnassa myös heittovapakalastuksessa ja vetouistelussa löytyy myös aktiivisia kotitalouksia, joiden kalastusvuorokaudet ovat useita kymmeniä vuorokausia vuoden 1997 aikana (kuva 2).

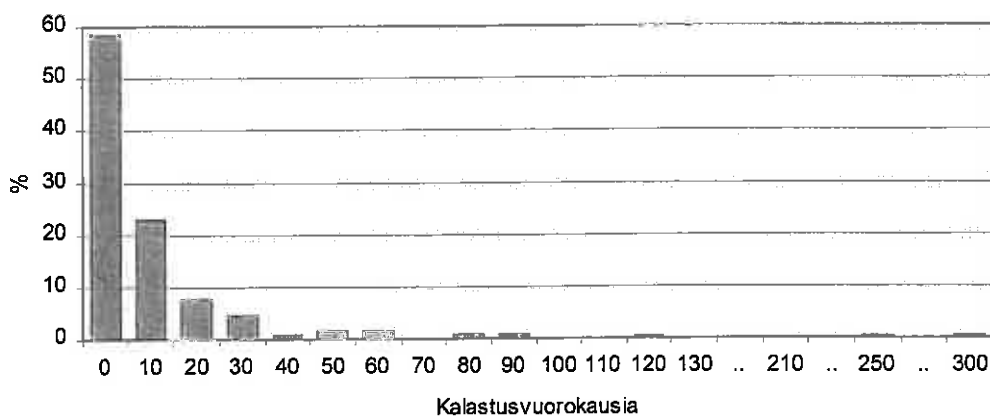

Kuva 1. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien onginta- ja pilkintävuorokausien jakauma vuonna 1997.

Kuva 2. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien heittokalastus- ja vetouisteluvuorokausien jakauma vuonna 1997.

Verkko-, katiska-, rysä- ym. kalastus on odotusten mukaisesti vain melko harvojen harrastus, pääosa helsinkiläisistä kalastajista ei niitä harrasta lainkaan. Nämä kalastusmuodot vaativat enemmän aikaa, vaivaa ja osaamista ja lisäksi myös lupakäytäntö poikkeaa esimerkiksi heittokalastuksen lupakäytännöstä. Aktiiviset näiden pyydystyyppien kalastuksenharrastajat kalastavat kuitenkin kymmeniä kalastusvuorokausia (kuva 3) ja juuri heidän osuutensa heijastuu varmasti helsinkiläisten kokonaiskalasaaliiseenkin. Esimerkiksi kotkalaisiin verrattuna helsinkiläisistä kotitalouksista suurempi osa on harrastanut kalastusta näillä pyydystyypeillä, mikä tulos on ehkä hieman yllättävä (Leinonen ym. 1998).

Kuva 3. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien verkko-, katiska-, rysä- ym. kalastusvuorokausien jakauma vuonna 1997.

3.2. Kalastajamäärät kalastusalueittain

Eniten helsinkiläiset kotitaloudet kalastavat Uudenmaan työvoima ja elinkeinokeskusten alueella, ja eniten luonnollisesti Helsingin kalastusalueella. Helsingiläisistä 37 000 kalasti omalla kalastusalueellaan (taulukot 2 ja 3).

Muista työvoima- ja elinkeinokeskuksista eniten helsinkiläisiä kalastajia alueelleen houkuttelivat Hämeen, Varsinais-Suomen ja Etelä-Savon TE-keskukset. Nämä kolme yhdessä houkuttelivat lähes yhtä paljon helsinkiläisiä kalastajia kuin Uusimaa.

Taulukko 2. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien lukumäärä eri työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueilla vuonna 1997.

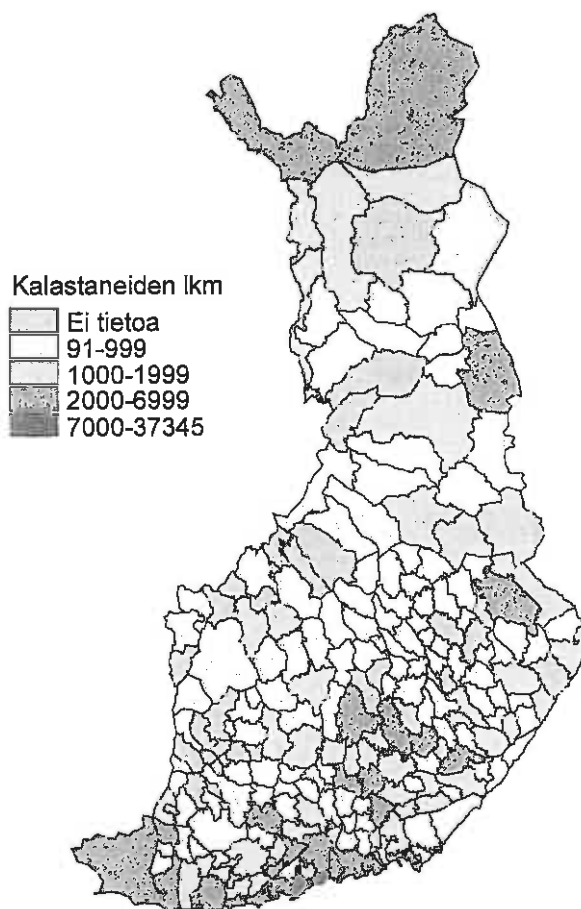
TE-keskus	Kalastajia	Kotitalouksia	n
Uusimaa	101436	62403	517
Kymi	19174	12382	107
Varsinais-Suomi	24851	14570	128
Pohjanmaa	7358	3589	33
Kainuu	9724	6797	48
Lappi	8120	5325	39
Häme	29665	18725	163
Keski-Suomi	12048	6674	61
Pohjois-Savo	10113	6117	46
Pohjois-Karjala	13124	8020	63
Etelä-Savo	21280	12891	113
Enontekiö, Inari, Utsjoki	6517	3800	31
Ahvenanmaa	3462	2176	22
Yhteensä			

Uudenmaan alueella helsinkiläisiä vapaa-ajankalastajia liikkui suurempia määriä Helsingin kalastusalueen lisäksi lännessä Tammissaari- Snappertuna, Inkoon, Kirkkonummi-Porkkalan ja Espoon kalastusalueilla (taulukko 3). Idässä helsinkiläisiä oli eniten Sipoon ja Porvoon seudun kalastusalueilla. Sisämaassa Vantaanjoen kalastusalue oli myös helsinkiläisille tärkeä kalastusalue.

Taulukko 3. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien lukumäärät Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella vuonna 1997.

Kalastusalue	Kalastajia	Kotitalouksia	n
101 Hanko	3268	2092	14
102 Bromarf- Tenhola	1486	1179	10
103 Tammisaari- Snappertuna	6162	4018	35
104 Inkoo	5322	3461	25
105 Kirkkonummi- Portkala	7348	4596	36
106 Espoo	4764	3449	24
107 Helsinki	37345	22793	181
108 Sipoo	6722	3511	32
109 Porvoonseutu	6263	3530	35
110 Perna	3221	1910	15
111 Loviisa	941	754	6
112 Ruotsinpyhtää	493	339	4
113 Pohja	1364	681	6
114 Karjalohja- Sammatti	1345	874	8
115 Lohjanjärvi	2860	1630	17
116 Nummi-Pusula	1608	1333	12
117 Siuntionjoki	585	195	1
118 Hildenvesi	2113	1186	11
119 Espoo- Mankki	1193	766	8
120 Vantaanjoki	5043	2890	28
121 Mäntsälä- Pornainen	1325	1025	7
122 Porvoonjoki	293	98	1
123 Koskenkylänjoki	373	93	1
124 Lapinjärvi	-	-	-
Yhteensä			

Muualla Suomessa helsinkiläisille vapaa-ajankalastajille tärkeitä kalastusalueita olivat mm. Pohjois- ja Etelä-Päijänne, Puula, Pielinen, Ylä-Lappi ja Kuusamo (kuva 4). Lisäksi helsinkiläiset kävivät kalassa tietyillä Saaristomeren kalastusalueilla ja Ahvenanmaalla. Alueellista jakautumista leimaakin kolmijakoisuus, eli tuloksista näkyy lähikalastus, kesämökkikalastus sekä myös pitkänkin matkan päähän suuntautunut varsinainen kalastusmatkailu.

Kuva 4. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien lukumäärä kalastusalueittain vuonna 1997.

3.4. Pyyntipäivien jakautuminen kalastusalueittain

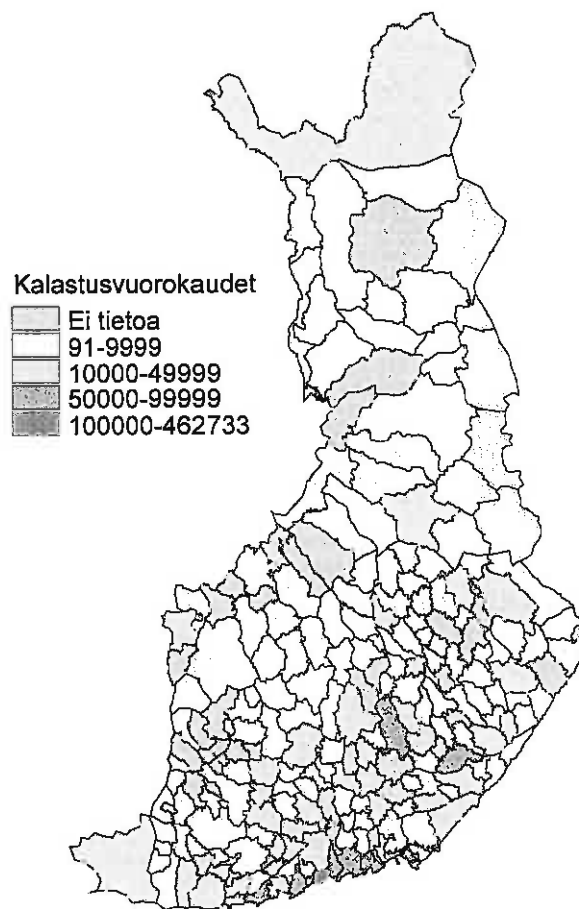
Helsingiläisten kalastajien pyyntipäivien jakauma on samantyyppinen kuin kalastajamäärien, tosin pyyntipäivistä selvästi suurempi osa kertyy Uudellemaalle ja siellä nimenomaan Helsingin kalastusalueelle (taulukot 4 ja 5.). Eri kalastusmuotojen pyyntipäiviä tarkasteltaessa huomataan se, että Uudellamaalla pilkinnän, onginnan, sekä heittovapakalastuksen ja vetouistelun osuus pyyntipäivistä on suurempi kuin muualla (taulukko 4), jossa verkkokalastuspäivien määrä on selvästi suurempi mm. Varsinais-suomen, Etelä-Savon ja Kymen alueilla. Nämä kuuluvatkin nk. kesämökkivyöhykkeeseen, jossa helsinkiläistenkin verkkokalastusmahdollisuudet ovat paremmat tai ainakin se on kesämökillä vaivattomampaa esimerkiksi veneenkäyttö- ja pyydysten säilytysmahdollisuuksia ajatellen. Kun tarkastellaan pyyntipäivien kokonaismäärän jakautumista eri kalastusalueilla, nähdään, että Suomenlahden ohella Sisä-Suomen kesämökkivyöhykkeen kalastusalueet ovat helsinkiläisille tärkeitä (kuva 5).

Taulukko 4. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien pyyntipäivien lukumäärät eri työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueilla vuonna 1997.

TE-keskus	Onki	Heitto	Muu	n
Uusimaa	385519	396059	302532	517
Kymi	51260	63245	95827	107
Varsinais-suomi	39075	57759	69547	128
Pohjanmaa	13525	17020	43657	33
Kainuu	16632	14007	16611	48
Lappi	8531	13801	6859	39
Häme	102004	97261	120154	163
Keski-Suomi	39328	18017	36063	61
Pohjois-Savo	37056	26448	34091	46
Pohjois-Karjala	22432	27509	13191	63
Etelä-Savo	98438	71893	118424	113
Enontekiö, Inari, Utsjoki	5628	14261	2824	31
Ahvenanmaa	1875	18783	11021	22

Taulukko 5. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien pyyntipäivien lukumäärät pyyntimuodoittain Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella vuonna 1997.

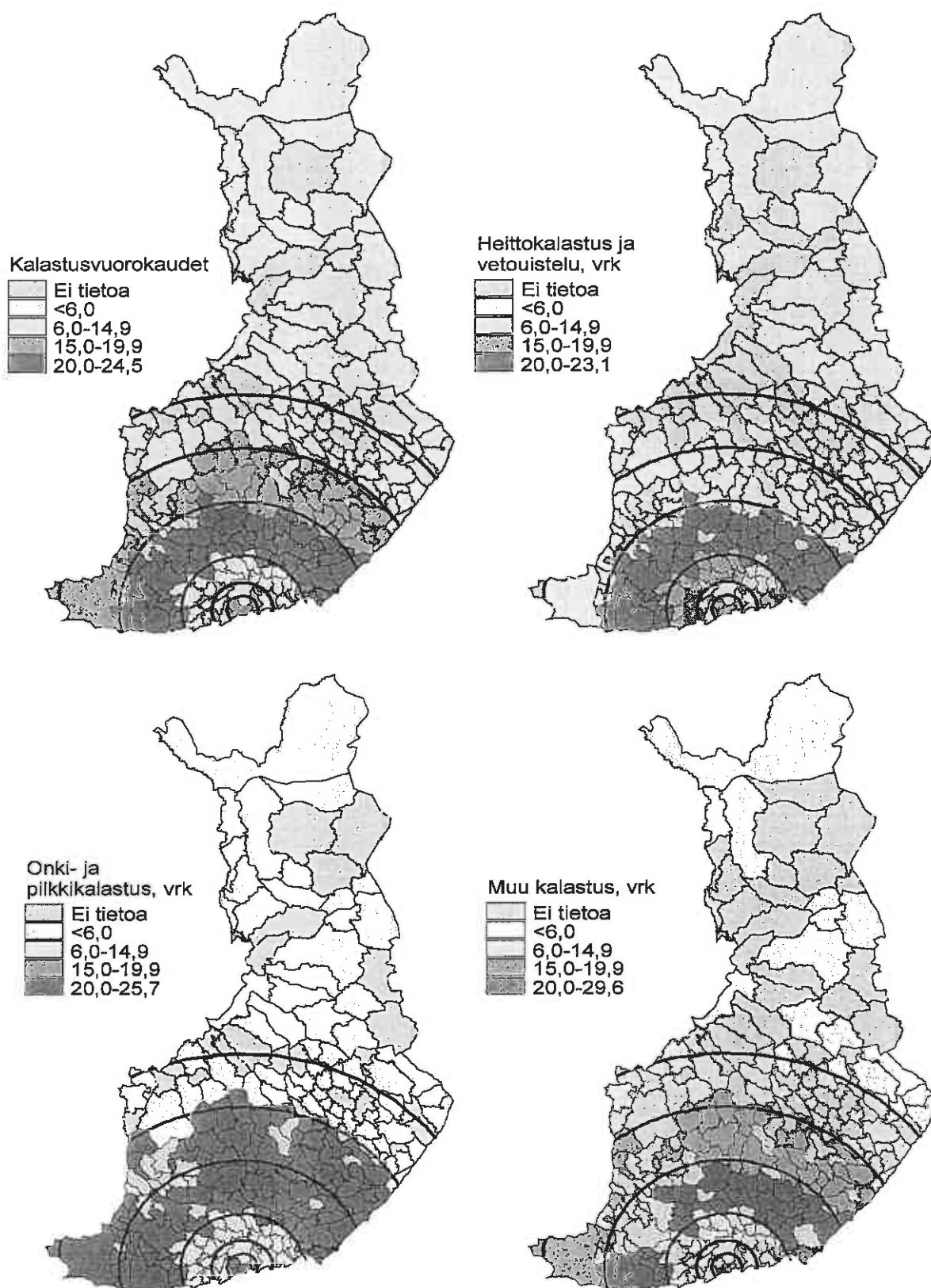
TE-keskus	Onki	Heitto	Muu	n
101 Hanko	6803	13932	8684	14
102 Bromarf- Tenhola	3604	8393	11692	10
103 Tammissaari- Snappertuna	11940	27669	12781	35
104 Inkoo	11310	20783	7122	25
105 Kirkkonummi- Porkkala	26621	23743	11147	36
106 Espoo	13967	19611	11321	24
107 Helsinki	195030	138224	129479	181
108 Sipoo	16947	14813	38283	32
109 Porvoonseutu	42759	31979	13616	35
110 Pernaja	15123	30020	17984	15
111 Loviisa	1342	1409	0	6
112 Ruotsinpyhtää	556	3726	2151	4
113 Pohja	1106	4997	3169	6
114 Karjalohja- Sammatti	5608	5138	0	8
115 Lohjanjärvi	3485	6503	3772	17
116 Nummi-Pusula	9304	5803	6309	12
117 Siuntionjoki	0	1950	975	1
118 Hiidenvesi	6373	9431	3476	11
119 Espoo- Mankki	1754	671	0	8
120 Vantaanjoki	6443	25403	183	28
121 Mäntsälä- Pornainen	4475	1863	20388	7
122 Porvoonjoki	878	0	0	1
123 Koskenkylänjoki	93	0	0	1
124 Lapinjärvi	-	-	-	-

Kuva 5. Helsingkiläisten vapaa-ajankalastajien pyyntipäivät kalastusalueittain vuonna 1997.

Kalastusmuotojen pyyntivuorokausien jakautuminen eri puolille maata antaa mielenkiintoisia tuloksia. Helsingin kauppatoria keskipisteenä pitäen luotiin etäisyysvyöhykkeet 0 - 25, 25 - 50, 50 - 100, 100 - 200, 200 - 300, 300 - 400 ja yli 400 km. Vyöhyketarkastelun avulla selvitettiin, miten helsinkiläiset kalastavat suhteessa etäisyyteen asuinpaikasta (kuva 6).

Kaikki kalastusvuorokaudet yhteenlaskettuna helsinkiläisten kalastus keskittyi kolmelle vyöhykkeelle. Näistä tärkeimmät olivat lähikalastusvyöhyke aivan Helsingin ympäristössä (alle 25 kilometrin etäisyys kauppatorista) ja ”kesämökkivyöhyke” välillä 100-300 kilometriä, joista lähempi (100-200) keräsi enemmän vuorokausia. Pääkaupunkiseudun ja ”kesämökkivyöhykkeen” väliin jäi vähemmän kalastettu alue.

Kuva 6. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien kalastusvuorokaudet etäisyyshyökkäin.

Vähäisempi kalastus johtui varmaankin siitä, että Uudenmaan sisäosissa on suhteellisen vähän vesistöjä ja myös siitä, että perinteisesti kesäpaikkoja on ostettu kauempaa, esim. Saaristomereltä sekä Kymen ja Vuoksen vesistöjen alueelta.

Onginta ja pilkintä keskittyi hyvin voimakkaasti em. kahdelle vyöhykkeelle (kuva 6), eivätkä helsinkiläiset harrastaneet näitä pyyntimuotoja juurikaan pohjoisempana. Heittovapakalastuksessa puolestaan näkyi selvästi myös kalastusmatkailun vaikutus, helsinkiläiset kävivät aivan pohjoisinta Lappia myöten kalastamassa heittovavalla tai harrastamassa vetouisteleua (kuva 6). Selvästi vähiten helsinkiläisiä kiinnostavana alueena esiin nousi Pohjanmaan rannikko.

Verkkokalastuksen osalta jakauma oli hyvin samankaltainen kuin onginnassa ja pilkinnässä, tosin verkkokalastus näytti keskittyvän tiukemmin vyöhykkeelle 100-200 kilometriä ja sielläkin kahteen osaan, Saaristomerelle ja sitten Kymen ja vuoksen vesistöalueille (kuva 6).

3.5. Saalis pyydyksittäin

Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien kokonaissaalis vuonna 1997 oli lähes 2,8 miljoonaa kiloa ja rapusaaliskin 266 000 kappaletta. Kokonaissaalista runsaat $\frac{3}{4}$ oli pyydetty muualta kuin Helsingin kalastusalueelta. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien muualta Suomesta pyytämä kokonaissaalis oli 2,2 miljoonaa kiloa (taulukko 6). Eniten saalista oli saatu verkolla (911 tonnia), mutta myös heittovapakalastuksen saalis oli huomattava (407) tonnia. Lajeista eniten kalastettiin ahventa (695 tonnia) ja seuraavaksi haukea (578 tonnia). Nämä kaksi lajia olivat myös koko maan eniten kalastetut kalalajit. Hauen suhteellisen suuri osuus helsinkiläisten kalastuksessa selittynee pitkälti heittovapakalastuksen suurella osuudella. Helsinkiläisten verkkokalastuksen tärkein saalislaji oli ahven ja heittovapakalastuksen kokonaissaaliista peräti 69 % oli haukea (taulukko 7).

Helsinkiläisten kalastajien Helsingin kalastusalueella pyytämä kokonaissaalis oli 0,5 miljoonaa kiloa (taulukko 8). Omalla kotiseudultaan helsinkiläiset kalastajat pyysivät kokonaissaaliista 41 prosenttia verkolla ja onkimalla saatiin viidennes. Määrällisesti tärkeimmät saalislajit olivat ahven, särki, kuha ja taimen. Kuha oli erityisen merkittävä saalislaji vetouistelussa, missä puolet kokonaissaaliista oli kuhaa (taulukko 9)

Helsinkiläisten kokonaissaaliit jakautuivat kolmelle suuralueelle: Helsingin lähiympäristöön ja muualle Uudenmaan rannikolle, Saaristomerelle sekä Järvi- Suomen kalastusalueille (kuva 7). Poikkeuksena ovat kuitenkin lohi, taimen, siika ja hauki, joiden saalista saadaan runsaasti myös Pohjois-Suomesta (kappale 5, kuvat 12-13). Lohisaalis on keskittynyt lähes pelkästään Ylä-Lapin alueelle. Näiden lajien saaliiden alueellisessa keskittymisessä heijastuu helsinkiläisten harjoittama kalastusmatkailu

Helsinkiläisten ravustajien kokonaissaalis vuonna 1997 oli yhteensä noin 266 tuhatta rapua. Saaliin jakautuminen eri kalastusalueille on esitetty kuvassa 14 (kappaleessa 5). Helsinkiläisten ravustuksen painopiste on Etelä-Savossa ja Etelä-Hämeessä.

Taulukko 6. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalasaalis (1000 kg) muualla Suomessa lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu	Yhteensä
Ahven	205,09	90,06	197,35	121,81	63,51	12,95	4,71	695,47
Hauki	154,89	49,18	2,16	4,06	281,59	81,23	5,03	578,14
Särki	72,75	57,08	129,35	22,65	2,62	1,87	1,14	287,46
Lahna	82,10	8,89	25,96	2,17	2,85	0,00	1,98	123,94
Siika	67,64	0,30	0,42	2,62	1,46	0,10	0,48	73,02
Made	19,32	3,68	0,39	1,25	0,00	0,20	1,51	26,36
Kuha	61,52	1,26	0,10	0,88	7,99	22,15	0,19	94,09
Kirjolohi	3,55	0,00	0,76	0,29	17,86	1,08	0,23	23,78
Taimen	22,56	0,00	2,22	0,00	14,42	21,54	6,98	67,72
Lohi	6,65	0,00	0,00	0,00	11,12	2,54	0,46	20,78
Muikku	92,12	0,17	0,19	0,00	0,00	0,00	0,48	92,96
Muu kala	122,74	4,60	5,03	4,28	3,94	3,10	5,00	148,69
Yhteensä	910,92	215,21	363,93	160,02	407,36	146,77	28,20	2232,40

Taulukko 7. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalasaalis (%) muualla Suomessa lajeittain.

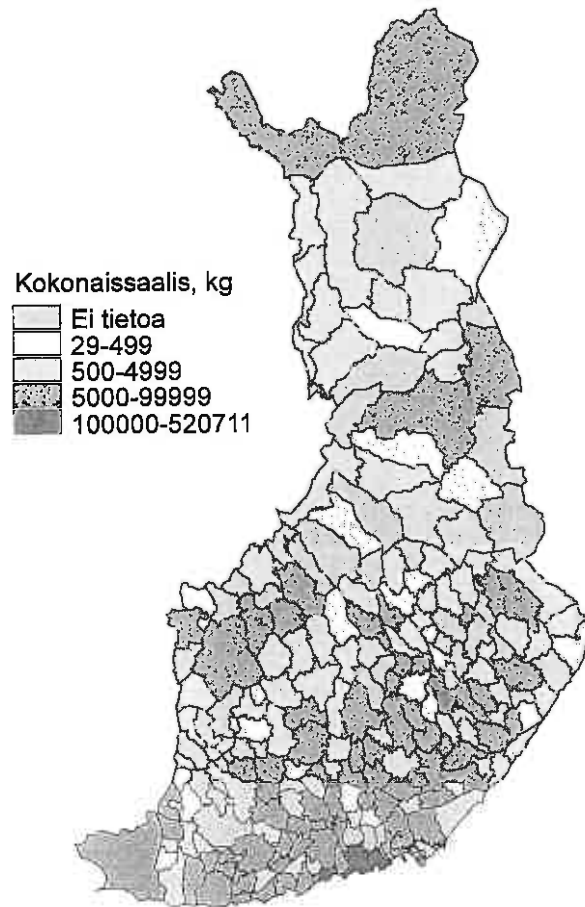
Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu
Ahven	22,51	41,85	54,23	76,12	15,59	8,82	16,71
Hauki	17,00	22,85	0,59	2,54	69,13	55,34	17,84
Särki	7,99	26,52	35,54	14,16	0,64	1,28	4,03
Lahna	9,01	4,13	7,13	1,36	0,70	0,00	7,01
Silka	7,42	0,14	0,12	1,64	0,36	0,07	1,71
Made	2,12	1,71	0,11	0,78	0,00	0,14	5,37
Kuha	6,75	0,59	0,03	0,55	1,96	15,09	0,68
Kirjolohi	0,39	0,00	0,21	0,18	4,39	0,74	0,81
Taimen	2,48	0,00	0,61	0,00	3,54	14,68	24,75
Lohi	0,73	0,00	0,00	0,00	2,73	1,73	1,64
Muikku	10,11	0,08	0,05	0,00	0,00	0,00	1,71
Muu kala	13,47	2,14	1,38	2,67	0,97	2,11	17,73
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukko 8. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalansaalis (1000 kg) Helsingin kalastusalueella lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu	Yhteensä
Ahven	26,62	8,36	39,19	55,88	16,16	1,99	0,00	148,19
Hauki	13,47	2,06	0,78	0,00	9,45	9,44	0,00	35,21
Särki	48,36	2,02	38,43	2,16	0,10	0,00	1,67	92,73
Lahna	14,90	1,03	16,81	0,72	0,67	0,00	1,34	35,46
Silka	12,81	0,00	0,48	0,07	3,63	1,34	0,00	18,32
Made	1,50	0,00	0,17	0,10	0,39	0,00	0,00	2,15
Kuha	39,28	0,00	0,05	0,00	2,87	34,45	0,00	76,65
Kirjolohi	1,29	0,10	1,81	0,00	1,35	0,86	0,26	5,67
Taimen	36,94	0,10	0,43	0,00	4,06	8,38	1,37	51,28
Lohi	7,71	0,00	0,00	0,00	2,00	13,66	1,03	24,39
Muikku	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Muu kala	13,66	0,90	8,58	5,22	0,39	0,29	0,60	29,65
Yhteensä	216,54	15,57	106,73	64,14	41,05	70,41	6,27	520,71

Taulukko 9. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalasaalis (%) Helsingin kalastusalueella lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu
Ahven	12,29	53,68	36,72	87,12	39,35	2,83	0,00
Hauki	6,22	13,25	0,74	0,00	23,01	13,41	0,00
Särki	22,33	12,98	36,00	3,36	0,25	0,00	26,66
Lahna	6,88	6,60	15,75	1,12	1,63	0,00	21,33
Silka	5,91	0,00	0,45	0,10	8,85	1,90	0,00
Made	0,69	0,00	0,16	0,15	0,94	0,00	0,00
Kuha	18,14	0,00	0,05	0,00	6,98	48,93	0,00
Kirjolohi	0,59	0,63	1,69	0,00	3,30	1,22	4,10
Taimen	17,06	0,63	0,40	0,00	9,89	11,90	21,87
Lohi	3,56	0,00	0,00	0,00	4,86	19,40	16,40
Muikku	0,00	6,44	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu kala	6,31	5,80	8,04	8,14	0,94	0,41	9,63
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kuva 7. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien kokonaissaalis kalastusalueittain vuonna 1997.

3.6. Muutokset viehekalastuksessa vuodesta 1996 vuoteen 1997

Kalastuksessa tapahtuneita vuosina 1996- 1997 tarkastellaan tässä raportissa vain helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien näkökulmasta. Vaikka Helsingin kalastusalueella kalastaa jossain määrin myös muualla kuin Helsingissä asuvia, kuvaavat helsinkiläisistä lasketut Helsingin kalastusalueen tulokset hyvin pitkälti tilannetta koko Helsingin kalastusalueella.

3.6.1 Muutokset viehekalastuksessa alueittain

Helsingiläisten viehekalastuksen (heittovapa- ja vetouistelu) nettomuutos vuodesta 1996 vuoteen 1997 oli kotitalouksien määrällä laskien lähes 9 000 kotitaloutta (taulukko 10) positiivinen, eli viehekalastusta lisänneitä kotitalouksia oli enemmän kuin vähentäneitä. Kaikkiaan viehekalastustaan vähensi vajaat 22 000 kotitaloutta ja lisänneitä oli 31 000 kotitaloutta. Viehekalastustaan jatkoi määrällisesti ennallaan lähes

Taulukko 10. Helsingiläisten viehekalastuksen (heittovapa- ja vetouistelukalastus) muutokset työvoima- ja elinkeinokeskuksittain vuosina 1996 - 1997 .

TE- keskus	Viehekalastusta vähen- täneet kotitaloudet	Viehekalastusta lisän- neet kotitaloudet	Nettomuutos kotitalouksi- na
1. Uusimaa	6 605	13 570	6 965
2. Kymi	1 961	1 636	-325
3. Varsinais-Suomi	3 217	3 151	-66
4. Pohjanmaa	230	91	-138
5. Kainuu	553	786	234
6. Lappi	286	1 760	1 473
7. Häme	2 836	3 935	1 099
8. Keski-Suomi	1 124	644	-481
9. Pohjois-Savo	793	788	-5
10. Pohjois-Karjala	1 653	931	-722
11. Etelä-Savo	944	1 210	267
Enontekiö, Inari ja Utsjoki	827	1 092	264
Ahvenanmaa	660	1 065	405
Yhteensä	21 827	30 765	8 938

Huom. Sama kotitalous voi sisältyä useamman alueen tai muutossarakkeen lukuihin.

Taulukko 11. Helsingiläisten viehekalastuksen muutokset eri kalastusalueilla **Uudenmaan** työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella vuosina 1996 - 1997 (%).

Kalastusalue	Vähentyi, %	Lisääntyi, %	Pysyi ennallaan, %
101 Hanko	1,4	3,0	2,4
102 Bromarf- Tenhola	2,4	0,7	4,2
103 Tammisaari- Snappertuna	9,6	12,9	4,2
104 Inkoo	13,5	12,0	-
105 Kirkkonummi- Porkkala	2,4	13,8	4,9
106 Espoo	4,2	6,4	25,8
107 Helsinki	41,6	27,9	38,3
108 Sipoo	0,7	5,9	8,4
109 Porvoonseutu	4,7	3,2	2,5
110 Pernaja	-	2,7	-
111 Loviisa	-	3,0	-
112 Ruotsinpyhtää	2,8	-	-
113 Pohja	-	1,1	-
114 Karjalohja- Salmatti	1,4	-	-
115 Lohjanjärvi	5,2	2,5	-
116 Nummi-Pusula	-	-	-
117 Siuntionjoki	-	-	-
118 Hiidenvesi	4,2	0,7	-
119 Espoo- Mankki	-	0,4	-
120 Vantaanjoki	5,9	3,7	6,8
121 Mäntsälä- Pomainen	-	-	2,5
122 Porvoonjoki	-	-	-
123 Koskenkylänjoki	-	-	-
124 Lapinjärvi	-	-	-
Yhteensä	100,0	100,0	100,0

Huom. Sama kotitalous voi sisältyä useamman kalastusalueen lukuihin.

9 000 helsinkiläistä kotitaloutta. Lisäyksestä 44 prosenttia ja vähennyksestä 30 prosenttia tapahtui Uudenmaan kalastusalueilla. Positiivinen nettomuutos oli suurin Uudenmaan TE-keskuksen kalastusalueilla. Helsingiläiset lisäsivät viehekalastustaan muualla Suomessa eri erityisesti Lapin ja Hämeen kalastusalueilla. Saaristomerellä helsinkiläisten viehekalastusmuutokset suuntaan ja toiseen olivat jokseenkin yhtä suuret.

Helsingiläiset kotitaloudet vähensivät Uudenmaan kalastusalueista eniten viehekalastustaan Helsingin kalastusalueella (taulukko 11). Uudellamaalla viehekalastustaan vähentäneistä helsinkiläisistä kotitalouksista lähes 42 prosenttia viehekalasti Helsingin kalastusalueella vuonna 1997 vähemmän kuin vuonna 1996. Helsingiläiset myös lisäsivät viehekalastustaan suhteessa eniten Helsingin kalastusalueella. Uusi viehekalastuslupajärjestelmään vähensi Helsingin kaupungin viehekalastuslupamyyntiä lähes puolella 5 600 luvasta alle 2 900 lupaan (Vaajakorpi 1998). Tästä huolimatta Helsingin kalastusvedet ovat kuitenkin edelleen olleet kalastajien kiinnostuksen kohteena. Ilmeisesti osa kalastaneista on vain hankkinut kaupungin luvan sijasta läänikohtaisen luvan ja kalastaneet alueella jopa aiempaa enemmän. Syy siihen, miksi kyseiset kalastajat hankkivat lääniluvan, on ilmeisesti ollut muiden kalastusalueiden uudet kalastusmahdollisuudet. Kun tarkastellaan muita Uudenmaan merialueen kalastusalueita, nähdäänkin, että uusi lupajärjestelmä lisäsi helsinkiläisten viehekalastusta aiempaan verrattuna lännessä erityisesti Tammisaari- Snappertunan ja Kirkkonummi- Porkkalan kalastusalueilla. Idässä lisäystä tapahtui Sipoon, Pernajan ja Loviisan kalastusalueilla. Helsingiläiset vähensivät pääsääntöisesti viehekalastustaan Uudenmaan sisävesialueen kalastusalueilla.

3.6.2 Muutokset viehekalastussaalessa

Helsingiläisten viehekalastuksen kokonaissaalis lisääntyi vuodesta 1996 vuoteen 1997 lähes 193 tonnia. Tästä nettomuutoksesta lähes 110 tonnia pyydettiin Uudenmaan kalastusalueilta (taulukko 12). Uudellamaalla helsinkiläiset lisäsivät viehekalastuksen kokonaissaalista vähintään 30 000 kiloa Tammisaari- Snappertunan, Kirkkonummi- Porkkalan, Espoon ja Pernajan kalastusalueilla. Suurin saalismuutos oli Pernajassa, mistä helsinkiläiset pyysivät vuonna 1997 yli 40 000 kiloa enemmän saalista kuin vuonna 1996. Uudenmaan sisävesialueella helsinkiläiset kasvattivat saaliitaan lähinnä vain Vantaanjoen kalastusalueella, missä lisäystä oli 6 000 kiloa.

Taulukko 12. Helsinkiläisten viehekalastuksen saalismuutokset (kg) eri kalastusalueilla Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella vuosina 1996 – 1997.

Kalastusalue	Nettomuutos viehekalastuksen kokonaissaaliissa, kg
101 Hanko	3 426
102 Bromarf- Tenhola	-1 737
103 Tammisaari- Snappertuna	31 772
104 Inkoo	-15 346
105 Kirkkonummi- Porkkala	33 536
106 Espoo	31 531
107 Helsinki	-23 584
108 Sipoo	-114
109 Porvoonseutu	1 452
110 Pernaja	40 221
111 Loviisa	2 536
112 Ruotsinpyhtää	-183
113 Pohja	-652
114 Karjalohja- Sammatti	-477
115 Lohjanjärvi	239
116 Nummi-Pusula	-
117 Siuntionjoki	-
118 Hiidenvesi	-549
119 Espoo- Mankki	427
120 Vantaanjoki	6 100
121 Mäntsälä- Pornainen	652
122 Porvoonjoki	-
123 Koskenkylänjoki	-
124 Lapinjärvi	-
Yhteensä	109 249

Helsinkiläisten viehekalastussaaalis väheni merkittävästi ainoastaan Helsingin ja Inkoon kalastusalueilla. Helsingissä vähennys oli lähes 24 000 kiloa ja Inkoossa hieman yli 15 000 kiloa. Muilla alueilla, missä saaliit pienenevät, muutokset olivat enintään muutama tuhat kiloa.

3.7. Kalastuksessa koetut ongelmat

Helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien mielestä kaksi tärkeintä heidän omaa kalastusta haittaavaa tekijää olivat kalavesien likaantuminen ja pilaantuminen sekä liian pienet mahdollisuudet suurkalojen pyyntiin (taulukko 13). Helsinkiläisistä kalastajista 45 prosenttia oli merkinnyt nämä ongelmat vähintään kohtalaisiksi ongelmiksi. Näistä kahdesta ongelmasta suurkalojen vähäiset pyyntimahdollisuudet olivat vakavampi on-

gelma, sillä sitä oli painotettu enemmän huomattavana ongelmana kuin likaantumista ja pilaantumista. Kolmanneksi tärkein ongelma helsinkiläisille oli saaliin liian pieni määrä. Tätä ongelmaa piti vähintään kohtalaisena 38 prosenttia helsinkiläisistä kalastajista.

Muita merkittäviä ongelmia helsinkiläisten kalastuksessa olivat hyvien kalastuspaikkojen vähyys, kalojen istutuksia on liian vähän, tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty ja rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen. Helsinkiläisten vapaa-ajankalastuksesta merkittävä osa tapahtuu muualla kuin kotipaikkakunnalla (vrt. taulukot 2 ja 3), joten mielipiteiden muodostukseen ovat vaikuttaneet kokemukset ja havainnot muiltakin kalavesiltä kuin Helsingin kalastusalueelta.

Verrattaessa helsinkiläisten ongelmapainotuksia Uudellamaalla kalastaneiden mielipiteisiin (taulukko 14) olivat erot suurimmat suhtautumisessa suurkalojen vähäisiin pyyntimahdollisuuksiin, rantarakentamisen heikentämiin kalastus- ja rantautumismahdollisuuksiin sekä hyvien kalastuspaikkojen vähäisyyteen. Helsinkiläiset kokivat suurkalan pyynnin tärkeämmäksi ongelmaksi ja Uudellamaalla kalastaneet painottivat helsinkiläisiä enemmän rantarakentamisen vaikutuksia sekä hyvien kalastuspaikkojen vähäisyyttä. Helsinkiläiset olivat myös kokeneet Uudellamaalla kalastaneita suuremmaksi kalastuksen ongelmaksi vesialueiden omistajien kielteisen suhtautumisen vapaa-ajankalastajiin ja toisaalta heillä oli vähemmän negatiivisia kokemuksia ammattikalastajien suhtautumisesta vapaa-ajankalastajiin. Muissa viehekalastusjärjestelmä käytännön toimivuuteen liittyvissä ongelmaväitteissä (ongelmat 6, 18, 20) helsinkiläisten mielipiteet olivat pitkälti samanlaisia kuin Uudellamaalla kalastaneillakin.

Helsinkiläisten kalastuksessa kokemista ongelmista laadittiin myös kalastusalueittaiset teemakartat (kappale 5, kuvat 15-23), joilla haluttiin tutkia missä määrin helsinkiläisten kalastuksessaan kokemat ongelmat vaihtelevat eri puolilla Suomea. Lukijan tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että tämä tulosten tarkastelutapa ei ollut kuitenkaan kovin hyvin alueellisia eroja kuvaava, koska valtaosassa eri kalastusalueita tulokset perustuivat vain muutaman helsinkiläisen vastaajan mielipiteisiin. Silloin kun laskenta perustuu vain muutamaankin vastaukseen, niin tällöin ongelmia kokeneiden vastaukset vaikuttavat tulokseen teemakarttatarkastelussa paljon selvemmin kuin tapauksessa missä laskentajoukko on suurempi. Tästä syystä helsinkiläisten eri alueilla kokemista

Taulukko 13. Helsingiläisten vapaa-ajankalastajien arviot mahdollisista ongelmista heidän omassa kalastuksessaan vuonna 1997 (prosenttia).

Ongelma	Arviot				
	Ei ole haitannut	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Huomattava ongelma	Ei osaa sanoa
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	47,8	24,4	12,5	4,5	10,7
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	22,4	27,9	29,0	16,1	4,6
3. Rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen	36,4	26,4	20,5	10,3	6,3
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	30,5	27,9	21,1	11,1	9,5
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	41,4	23,1	15,3	8,0	12,2
6. Muuta heittovapokalastusta on liikaa	62,3	21,7	4,7	1,0	10,3
7. Kalavedet ovat rauhattomia	43,4	32,4	14,3	5,6	4,3
8. Pyydyksiin kohdistuu ilkivaltaa	62,4	17,6	6,5	3,1	10,4
9. Mahdollisuudet suurkalojen saantiin ovat pienet	23,4	21,9	22,7	22,2	9,8
10. Saaliin määrä on pieni	28,0	30,2	19,9	17,9	3,9
11. Saalisajasto ei vastaa toiveita	34,0	30,9	18,9	10,5	5,7
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	33,0	26,5	22,8	12,6	5,1
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	57,4	16,4	10,0	6,1	10,1
14. Kalastusluvat ovat kalliita	36,0	23,9	18,1	12,0	10,1
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	26,1	21,0	20,3	14,8	17,8
16. Kalastusvalvonta ei toimi	48,8	19,7	8,8	7,6	15,1
17. Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	49,3	21,3	8,6	7,9	12,8
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	71,1	16,7	3,6	2,3	6,2
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	59,3	21,4	8,8	3,6	7,0
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	63,3	20,5	4,9	4,9	6,5
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	56,2	22,3	9,8	4,3	7,5
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	43,4	16,9	15,9	9,5	14,3
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	45,7	17,6	11,1	7,9	17,8
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	48,4	15,7	8,5	5,5	21,9
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	47,4	14,1	8,1	5,8	24,5
26. Jokin muu epäkohta	28,1	2,0	5,2	24,7	40,0

ongelmista ei voi tehdä tässä pidemmälle meneviä päätelmiä. Se minkä nämäkin teemakartat tuovat esille on, kuinka helsinkiläiset ovat painottaneet eri ongelmia suhteessa toisiinsa. Koska kuvien skaala on sama ongelmasta toiseen, niin mitä tummempi kartta, niin sitä tärkeämmäksi ongelma on koettu.

Taulukko 14. Vapaa-ajankalastajien arviot mahdollisista ongelmista omassa kalastuksessaan Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskuksen toimialueella vuonna 1997 (prosenttia) (Leinonen ym. 1998 c).

Ongelma	Arviot				
	Ei ole haitannut	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Huomattava ongelma	Ei osaa sanoa
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	50,8	23,7	10,4	5,5	9,6
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	17,4	28,4	31,7	18,6	3,9
3. Rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen	35,4	21,3	24,4	14,1	4,8
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	27,8	28,3	20,3	14,0	9,5
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	39,2	22,5	14,4	10,5	13,3
6. Muuta heittovapakalastusta on liikaa	60,1	23,8	4,3	2,4	9,3
7. Kalavedet ovat rauhattomia	40,6	32,2	15,4	5,4	6,3
8. Pyydyksiin kohdistuu ilklivaltaa	57,1	19,3	6,9	5,1	11,5
9. Mahdollisuudet suurkalojen saantiin ovat pienet	26,2	24,1	23,6	18,6	7,5
10. Saaliin määrä on pieni	27,6	29,3	22,7	16,5	3,9
11. Saalisrajasto ei vastaa toiveita	33,8	30,7	20,5	9,4	5,7
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	27,4	27,9	25,4	14,9	4,4
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	52,9	16,4	12,2	9,9	8,6
14. Kalastusluvut ovat kalliita	32,8	26,1	17,7	14,5	8,9
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	21,7	20,6	25,6	14,5	17,6
16. Kalastusvalvonta ei toimi	43,8	20,2	11,3	9,1	15,6
17. Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	46,2	22,8	10,6	8,4	12,0
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	66,4	20,1	4,0	3,1	6,4
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	54,5	22,6	9,5	4,5	9,0
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	60,7	22,5	4,4	4,3	8,1
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	52,0	24,5	9,6	4,4	9,5
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	36,2	20,8	16,4	14,4	12,2
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	39,3	19,5	13,3	7,8	20,2
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	43,0	17,6	11,0	8,9	19,5
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	42,3	16,1	10,8	7,3	23,5
26. Jokin muu epäkohta	28,7	2,3	4,6	20,8	43,6

3.8. Asiakastyytyväisyys

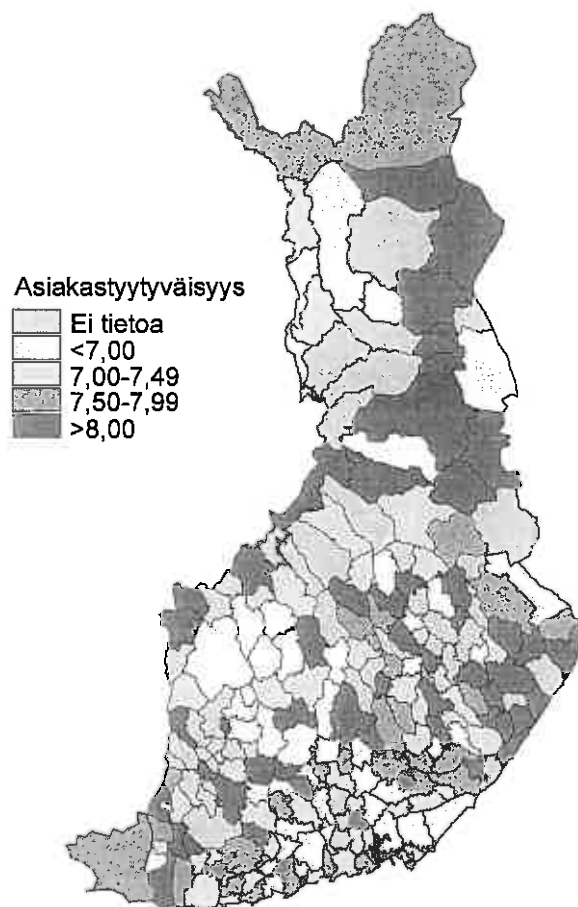
Helsingiläiset antavat omalle kalastukselleen kouluarvosanoin (4-10) mitattuna asiakastyytyväisyyden keskimääräiseksi arvosanaksi 7 + eli tyydyttävän (taulukko 15). Verrattaessa eri TE-keskuksien toimialueita toisiinsa kaikkein tyytyväisimpiä helsinkiläiset ovat pääasiassa Varsinais- Suomessa ja Keski-Suomessa harjoittamaansa kalastukseen ja heikoimman arvosanan saa Pohjanmaa. Kuinka Suomi kalastaa - tutkimuksessa oli lisäksi omina osa-alueinaan Ylä-Lappi (Enontekiö, Inari ja Utsjoki) ja Ahvenanmaa. Ne helsinkiläiset, jotka kalastivat pääosin näillä kahdella alueella antoivat asiakastyytyväisyyden arvosanaksi keskimäärin 8:n eli hyvän.

Taulukko 15. Helsingiläisten asiakastyytyväisyys kouluarvosanoin eri työvoima- ja elinkeinokeskusten toimialueilla harjoittamassa vapaa-ajankalastuksessa vuonna 1997 .

TE- keskus	Asiakastyytyväisyys
1. Uusimaa	7 +
2. Kymi	7
3. Varsinais-Suomi	8 -
4. Pohjanmaa	7 -
5. Kainuu	7 +
6. Lappi	7 ½
7. Häme	7
8. Keski-Suomi	8 -
9. Pohjois-Savo	7 +
10. Pohjois-Karjala	7 ½
11. Etelä-Savo	7 ½
Yhteensä	7 +
Enontekiö, Inari ja Utsjoki	8
Ahvenanmaa	8

Helsingiläisten kouluarvosanoin (4-10) mitattua asiakastyytyväisyyden alueellisten erojen vaihtelu on esitetty kuvassa 8. Tässä tarkastelussa on sama heikkous kuin edellä esitettyssä ongelmia kuvaavissa teemakartoissa eli valtaosassa kalastusalueita on vain muutaman helsinkiläisen vastaukset, jolloin kalastusalueen keskiarvo voi olla sattumalta korkeakin. Tästä syystä monet kalastusalueet ovat sijoittuneet tyytyväisyyskaalan ylimpään luokkaan. Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksen toisessa osaraportissa (Leinonen ym. 1998 b) asiakastyytyväisyyden teemakarta perustui kaikkien tutkimukseen vastanneiden vastauksiin ja kalastusalueittaiset keskiarvot olivat pääsääntöisesti olen-

naisesti pienempiä ja kuvasit ilmeisesti paremmin asiakastyytyväisyyden alueellista vaihtelua.

Kuva 8. Helsingiläisten kouluarvosanoin (4-10) mitattu asiakastyytyväisyys kalastusalueittain vuonna 1997.

4. Vapaa-ajan kalastus Helsingin kalastusalueella vuonna 1997

4.1. Kalastajamäärät ja pyyntipäivien jakautuminen pyyntimuodoittain

Helsingin kalastusalueella kalasti vuonna 1997 runsaat 50 000 henkilöä ja kalastaneita kotitalouksia oli 30 000 (taulukko 16). Alueen kalastajista 74 % oli helsinkiläisiä ja 26 % ulkopaikkakuntalaisia. Valtaosa ulkopaikkakuntalaisista kalastajista tuli Helsingin naapurikunnista. Espoossa ja Vantaalla on yhteensä yli 300 000 asukasta ja varsinkin

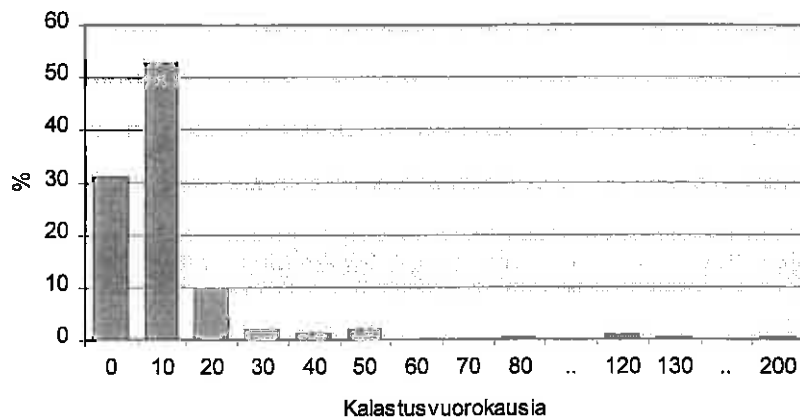
vähävetisen Vantaan asukkaat varmasti mielivät kalaan Helsingin merialueelle. Samoin Keski-Uudenmaan vähävetisten kuntien asukkailla on varmasti myös intohimoja tulla kalastamaan merialueelle Helsingin kalastusalueelle, tai sen viereisiin rannikon kuntiin.

Taulukko 16. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden lukumäärät asuinkunnittain vuonna 1997.

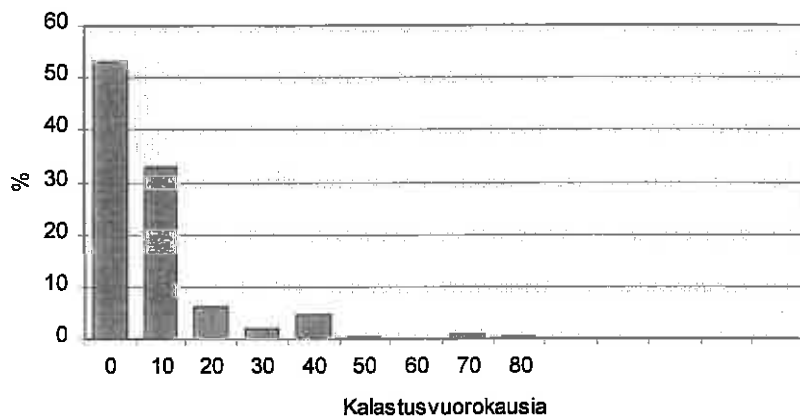
Kunta	Kalastaja	Kotitalouksia	n
49 Espoo	3439	1654	17
92 Vantaa	4937	2859	23
106 Hyvinkää	124	62	1
146 Ilomantsi	103	51	1
164 Jalasjärvi	80	40	1
179 Jyväskylä	73	73	1
186 Järvenpää	439	439	3
235 Kauniainen	559	186	2
245 Kerava	753	280	3
257 Kirkkonummi	477	95	1
420 Leppävirta	78	39	1
444 Lohja	95	95	1
536 Nokia	105	105	1
543 Nurmijärvi	459	368	4
694 Riihimäki	365	365	1
734 Salo	257	86	1
858 Tuusula	278	185	2
892 Uusikaupunki	52	52	1
905 Vaasa	240	80	1
917 Vehkalahti	197	98	1
988 Äetsä	164	82	1
Yhteensä	13 274	7 294	68
91 Helsinki	37 345	22 793	181
Yhteensä	50 619	30 087	249

Helsingin kalastusalueella kalastaneiden kalastusvuorokausien jakaumat on esitetty kuvissa 9-11. Onginnan ja pilkinnän sekä heittovapakalastuksen ja vetouistelun osalta jakaumat ovat hyvin samanlaiset kuin aiemmin esitetyt jakaumat helsinkiläisten kalastuksesta. Selvin ero Helsingin kalastusalueella on muiden pyydysten jakaumassa, sillä yli 80% Helsingin kalastusalueella kalastaneista ei kalasta muilla kuin vapapyy-

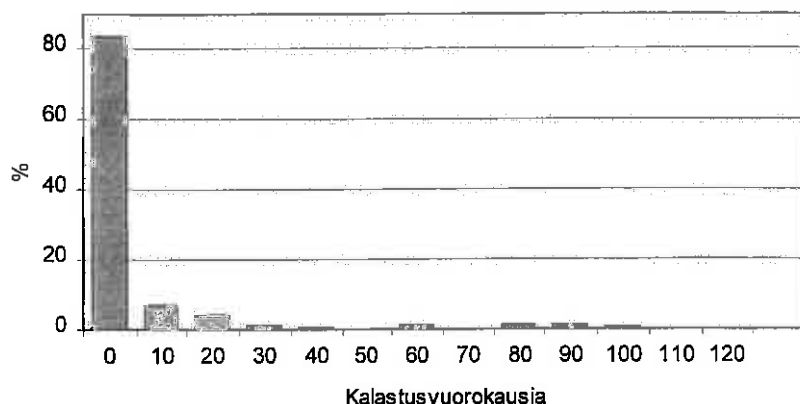
dyksillä. Verkko-, katiska-, rysä- ym. kalastajia on siis Helsingin alueella suhteellisesti selvästi vähemmän kuin kalastuksessa muualla.

Kuva 9. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden vapaa-ajankalastajien onginta- ja pilkintävuorokausien jakauma vuonna 1997.

Kuva 10. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden vapaa-ajankalastajien heittokalastus- ja vetouisteluvuorokausien jakauma vuonna 1997.

Kuva 11. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden vapaa-ajankalastajien verkko-, katiska-, rysä- ym. kalastusvuorokausien jakauma vuonna 1997.

4.2. Kalastajamäärät ja pyyntipäivät asuinkunnittain

Helsingin kalastusalueen kalastuspäivien kokonaismäärä vuonna 1997 oli yli puoli miljoonaa (taulukko 17). Pääosa Helsingin kalastusalueen kalastuspaineesta kertyi Helsingin omien kuntalaisten kalastusaktiivisuudesta. Helsinkiläisten osuus kalastusvuorokausista oli peräti 87 prosenttia. Ulkopaikkakuntalaisista eniten kalastusvuorokausia Helsingin kalastusalueelle kertyi vantaalaisilta kalastajilta, joiden omat kalastusmahdollisuudet kotikunnassaan ovatkin varsin vähäiset. Toiseksi eniten päiviä oli espoolaisilla ja kolmanneksi eniten tulee vähävetisen Nurmijärven asukkailta.

Pyyntimuodoittain tarkasteltuna kalastusvuorokausissa näkyy kalastusalueen sijainti suurtaajaman välittömässä läheisyydessä. Kalastuspäivien kokonaismäärästä yli puolet oli onginta- ja pilkintävuorokausissa.

Taulukko 17. Helsingin kalastusalueen kalastusvuorokaudet pyyntimuodoittain kalastajan asuinkunnan mukaan jaoteltuna.

Kunta	Onki	Heitto	Muu	Yhteensä
49 Espoo	6 336	6 276	3 255	15 867
92 Vantaa	18 468	13 357	3 482	35 308
106 Hyvinkää	0	931	0	931
146 Ilomantsi	0	154	0	154
164 Jalasjärvi	0	160	0	160
179 Jyväskylä	73	146	0	219
186 Järvenpää	2 744	2 499	585	5 828
235 Kauniainen	373	186	0	559
245 Kerava	0	284	0	284
257 Kirkkonummi	573	0	1 909	2 482
420 Leppävirta	0	391	0	391
444 Lohja	0	95	0	95
536 Nokia	0	0	631	631
543 Nurmijärvi	3 753	4 116	0	7 869
694 Riihimäki	0	365	0	365
734 Salo	172	0	0	172
858 Tuusula	0	369	0	369
892 Uusikaupunki	0	156	0	156
905 Vaasa	0	160	320	479
917 Vehkalahti	0	98	0	98
988 Äetsä	329	0	0	329
Yhteensä	32 821	29 744	10 182	72 747
91 Helsingin kaupunki	201 615	139 971	132 739	474 325
Yhteensä	234 436	169 715	142 921	547 072

4.3. Saalis pyydyksittäin

Helsingin kalastusalueen kokonaissaalis oli vuonna 1997 vapaa-ajankalastuksessa lähes 629 tonnia (taulukko 18). Helsingin kalastusalueen tärkein saalislaji oli ahven (213 tonnia), seuraavana särki (102 tonnia) ja kuha (87 tonnia). Hauki oli tilastossa vasta neljäntenä (44 tonnia). Saalisjakauma kertoo siitä, että onginta ja pilkintä ovat hyvin tavallisia pyyntimuotoja ja antavat saaliiksi pääosin ahventa ja särkeä (taulukko 19). Kuhasaalis näkyy paikallisten verkkokalastajien saaliissa ja osittain hauen muuta maata vähäisempää saalisosuutta selittää paitsi haukikantojen pienuus myös se, että heittokalastusta harrastetaan Helsingin kalastusalueella suhteellisesti vähemmän verrattuna ongintaan ja pilkintään, jotka ovat jokamiehen oikeudella tapahtuvia kalastusmuotoja.

Taulukko 18. Vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 saaliit Helsingin kalastusalueella (1000 kg) lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu	Yhteensä
Ahven	29,50	8,98	61,07	86,06	21,63	5,98	0,00	213,23
Hauki	13,68	2,11	0,78	0,00	17,55	9,64	0,00	43,77
Särki	50,09	2,28	43,52	4,19	0,15	0,00	1,67	101,89
Lahna	15,49	1,03	19,82	0,82	0,67	0,00	1,34	39,16
Siika	12,90	0,00	0,48	0,07	3,63	1,34	0,00	18,42
Made	1,50	0,00	0,36	0,30	0,39	0,00	0,00	2,56
Kuha	46,15	0,00	0,05	0,00	3,63	37,01	0,00	86,84
Kirjolohi	1,29	0,10	1,81	0,00	1,55	0,86	0,26	5,86
Taimen	37,58	0,10	0,43	0,00	4,06	12,19	1,37	55,73
Lohi	7,91	0,00	0,00	0,00	2,00	16,87	1,03	27,81
Muikku	0,00	1,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1,00
Muu kala	15,76	0,90	8,58	5,22	0,88	0,29	0,60	32,24
Yhteensä	231,86	16,50	136,90	96,66	56,14	84,18	6,27	628,51

Taulukko 19. Vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 saaliit Helsingin kalastusalueella (%) lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu
Ahven	12,72	54,44	44,61	89,03	38,54	7,11	0,00
Hauki	5,90	12,81	0,57	0,00	31,27	11,45	0,00
Särki	21,60	13,79	31,79	4,34	0,26	0,00	26,66
Lahna	6,68	6,23	14,47	0,85	1,19	0,00	21,33
Siika	5,57	0,00	0,35	0,07	6,47	1,59	0,00
Made	0,65	0,00	0,27	0,31	0,69	0,00	0,00
Kuha	19,91	0,00	0,04	0,00	6,47	43,96	0,00
Kirjolohi	0,56	0,59	1,32	0,00	2,76	1,02	4,10
Taimen	16,21	0,59	0,32	0,00	7,24	14,48	21,87
Lohi	3,41	0,00	0,00	0,00	3,56	20,05	16,40
Muikku	0,00	6,07	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muu kala	6,80	5,47	6,27	5,40	1,56	0,34	9,63
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Pyyntimuodoittain saalista saatiin eniten verkolla, mutta on sängen harvinaista, että onginta ja pilkintä yhdessä antoivat lähes yhtä suuren saaliin. Helsingin lähivedet ovatkin Suomen mittakaavassa eräs tärkeimmistä onginta- ja pilkintäalueista koko maassa.

Ulkopaikkakuntalaiset pyysivät vajaan viidenneksen Helsingin kalastusalueen kokonaissaaliista (taulukot 20). Ahven oli ylivoimaisesti tärkein saalislaji, sillä muodosti lähes kaksi kolmannesta heidän kokonaissaaliistaan. Ulkopaikkakuntalaisten verkko-kalastuksessa kuha oli selvästi määrällisesti merkittävin laji (taulukko 21).

Taulukko 20. Ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalansaalis (1000 kg) Helsingin kalastusalueelta lajeittain.

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu	Yhteensä
Ahven	2,89	0,63	21,88	30,18	5,48	3,99	0,00	65,05
Hauki	0,20	0,05	0,00	0,00	8,11	0,19	0,00	8,56
Särki	1,73	0,25	5,09	2,03	0,04	0,00	0,00	9,15
Lahna	0,59	0,00	3,01	0,10	0,00	0,00	0,00	3,70
Siika	0,10	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10
Made	0,00	0,00	0,20	0,21	0,00	0,00	0,00	0,40
Kuha	6,87	0,00	0,00	0,00	0,77	2,55	0,00	10,19
Kirjolohi	0,00	0,00	0,00	0,00	0,20	0,00	0,00	0,20
Taimen	0,64	0,00	0,00	0,00	0,00	3,82	0,00	4,45
Lohi	0,20	0,00	0,00	0,00	0,00	3,21	0,00	3,42
Muu kala	2,10	0,00	0,00	0,00	0,49	0,00	0,00	2,59
Yhteensä	15,32	0,93	30,17	32,52	15,08	13,77	0,00	107,80

Taulukko 21. Ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalansaaliin jakautuminen lajeittain Helsingin kalastusalueella (%).

Laji	Verkko	Katiska	Onki	Pilkkivapa	Heittovapa	Vetouistin	Muu
Ahven	18,85	67,23	72,52	92,80	36,32	29,00	0,00
Hauki	1,33	5,40	0,00	0,00	53,75	1,41	0,00
Särki	11,32	27,37	16,87	6,26	0,28	0,00	0,00
Lahna	3,84	0,00	9,97	0,32	0,00	0,00	0,00
Siika	0,63	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Made	0,00	0,00	0,65	0,63	0,00	0,00	0,00
Kuha	44,86	0,00	0,00	0,00	5,09	18,52	0,00
Kirjolohi	0,00	0,00	0,00	0,00	1,30	0,00	0,00
Taimen	4,17	0,00	0,00	0,00	0,00	27,71	0,00
Lohi	1,31	0,00	0,00	0,00	0,00	23,35	0,00
Muu kala	13,70	0,00	0,00	0,00	3,25	0,00	0,00
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Taulukko 22. Ulkopaikkakuntalaisten vapaa-ajankalastajien Helsingin kalastusalueelta pyydetty vuoden 1997 kokonaissaaliit kalastajan asuinkunnan mukaan (1000 kg).

Asuinkunta	Kokonaissaalis
49 Espoo	11,85
92 Vantaa	72,18
106 Hyvinkää	2,42
146 Ilomantsi	0,11
179 Jyväskylä	0,47
186 Järvenpää	1,21
235 Kauniainen	0,49
257 Kirkkonummi	2,92
543 Nurmijärvi	14,65
858 Tuusula	0,20
905 Vaasa	1,15
988 Äetsä	0,15
Yhteensä	107,80

Asuinkunnan mukaan tarkastellen ulkopaikkakuntalaisten kokonaissaaliista lähes 70 prosenttia oli vantaalaisten kalastamaa (taulukko 22). Tämän jälkeen, kuten kalastusvuorokausissakin, tulivat espoolaiset ja nurmijärveläiset.

4.4. Jokamiehen oikeudella tapahtunut kalastus

4.4.1 Jokamiesonkijat ja -pilkkijät

Helsingin kalastusalueella pelkästään onkimista ja pilkkimistä harrastaneita kalastajia oli 21 300 (taulukko 23). Näistä lähes 85 prosenttia oli helsinkiläisiä. Espoolaisia ja vantaalaisia jokamies onkijoita ja pilkkijöitä oli 2 300.

Pelkästään kalastuksessaan jokamiesonkineiden ja pilkkineiden kokonaissaalis oli vuonna 1997 Helsingin kalastusalueella 87,7 tonnia (taulukko 24). Ylivoimaisesti tärkeimmät saalis lajit olivat ahven ja hauki. Näiden lajien yhteenlaskettu osuus tämän ryhmän kokonaissaaliista oli yli 80 prosenttia.

Taulukko 23. Helsingin kalastusalueella ainoastaan onkineiden ja pilkkineiden lukumäärät asuinkunnittain vuonna 1997.

Kunta	Kalastajia	Kotitalouksia	n
49 Espoo	1401	479	5
92 Vantaa	906	587	5
235 Kauniainen	186	93	1
543 Nurmijärvi	368	276	3
734 Salo	257	86	1
988 Äetsä	164	82	1
Yhteensä	3 282	1 604	16
91 Helsinki	18 025	11 150	81
Yhteensä	21 307	12 754	97

Taulukko 24. Helsingin kalastusalueella vain ongintaa tai pilkintää harrastaneiden vapaa-ajankalastajien vuoden 1997 kalasaalis (1000) kg lajeittain.

Laji	Yhteensä
Ahven	53,0
Hauki	0,8
Särki	18,1
Siika	0,4
Lahna	6,3
Made	-
Kuha	0,0
Kirjolohi	0,7
Taimen	0,3
Lohi	-
Muikku	-
Muu kala	7,9
Yhteensä	87,7

4.4.2 Läänikohtaisella viehekalastusluvalla kalastaneet

Toinen kalastajaryhmä, joka ei todennäköisesti ole hankkinut lainkaan lupia Helsingin kalastusalueelta, ovat ne läänikohtaisella viehekalastusluvalla kalastaneet, jotka eivät ole samanaikaisesti harjoittaneet ongintaa ja pilkintään lukuun ottamatta mitään muita kalastusmuotoja, esim. verkkokalastusta, mitkä vaativat kaupungin luvan. Näitä

Taulukko 25. Helsingin kalastusalueella läänikohtaisella viehekalastusluvalla kalastaneiden lukumäärät asuinkunnittain vuonna 1997. Nämä kalastajat eivät ole viehekalastuksen lisäksi harjoittaneet muuta kalastusta kuin onkimista ja pilkkimistä.

Kunta	Kalastajia	Kotitalouksia	n
49 Espoo	662	471	5
92 Vantaa	2180	976	10
106 Hyvinkää	124	62	1
146 Ilomantsi	103	51	1
164 Jalasjärvi	80	40	1
179 Jyväskylä	73	73	1
186 Järvenpää	341	341	2
245 Kerava	753	280	3
420 Leppävirta	78	39	1
543 Nurmijärvi	91	91	1
694 Riihimäki	365	365	1
858 Tuusula	278	185	2
917 Vehkalahti	197	98	1
Yhteensä	5 324	3 072	30
91 Helsinki	8 670	4 869	48
Yhteensä	13 994	7 941	78

kalastajia oli yhteensä 14 000 (taulukko 25). Helsinkiläisten lisäksi erityisesti vantaalaiset ovat käyneet Helsingin kalastusalueella lääniluvalla kalastamassa.

Niiden kalastajien, jotka kalastivat Helsingin kalastusalueella pelkästään lääniluvalla, kokonaissaalis oli yhteensä lähes 166 tonnia (taulukko 26). Heittovapakalastuksen ja vetouistelun lisäksi he ovat saattaneet myös pilkkiä tai onkia, mutta he eivät ole harastaneet mitään muita pyyntimuotoja. Heidän saaliista valtaosa onkin onginnasta ja pilkinnästä peräisin. Viehekalastuksen kokonaissaalis oli heillä 68 tonnia ja onginnan ja pilkinnän yhteenlaskettu saalis runsaat 97 tonnia.

Taulukko 26. Helsingin kalastusalueella läänikohtaisella viehekalastusluvalla kalastaneiden saaliit lajeittain vuonna 1997. Nämä kalastajat eivät ole viehekalastuksen lisäksi harjoittaneet muuta kalastusta kuin onkimista ja pilkkimistä (1000 kg).

Laji	Yhteensä
Ahven	81,1
Hauki	19,8
Särki	18,5
Siika	0,3
Lahna	7,0
Made	0,1
Kuha	11,2
Kirjolohi	1,6
Taimen	12,1
Lohi	7,2
Muikku	-
Muu kala	6,5
Yhteensä	165,6

4.5. Kalastuksessa koetut ongelmat

Helsingin kalastusalueella kalastaneiden ongelmapainotukset eroavat hieman helsinkiläisten vapaa-ajankalastajien mielipiteistä kalastusta haittaavista ongelmista. Kalavesien likaantuminen ja pilaantuminen, hyvien kalastuspaikkojen vähyys sekä pienet mahdollisuudet suurkalojen pyyntiin olivat kolme selvästi tärkeintä ongelmaa Helsingin kalastusalueella (taulukko 27). Noin puolet alueella kalastaneista piti ongelmia vähintään kohtalaisena. Myös rantarakentaminen, liian vähäiset kalojen istutukset, huonosti järjestetty tiedotus kalastusmahdollisuuksista, kalastuslupien kalleus, liiallinen verkkokalastus, saaliin pieni määrä sekä vesialueen omistajan kielteinen suhtautuminen vapakalastajiin vaivasi vähintään joka kolmatta alueella kalastaneita ainakin kohtalaisesti.

Näistä ongelmista omistajan negatiivinen suhtautuminen vapakalastajiin on saanut poikkeuksellisen suuren merkityksen verrattuna esim. helsinkiläisten arviointeihin tai vaikkapa Uudenmaan TE-keskuksen alueella kalastaneiden mielipiteisiin. Helsingin kalastusalueella kalastaneista ongelmaa piti vähintään kohtalaisena 38 prosenttia, kun helsinkiläisistä vapaa-ajankalastajista laskettuna vastaava osuus oli 25 % (taulukko 13) ja Uudellamaalla kalastaneista 21 % (vrt. taulukko 14). Koska valtaosa Helsingin kalastusalueen kalastusmahdollisuuksista on Helsingin kaupungin ylläpitämiä, tulisi miettiä tarkemmin mistä syystä vapakalastajat kokevat, että omistaja eli tässä yhtey-

dessä kaupunki suhtautuisi heihin erityisen negatiivisesti. Selitys saattaa olla siinä, että 37 prosenttia Helsingin kalastusalueella kalastaneista koki alueella olevan liikaa

Taulukko 27. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden vapaa-ajankalastajien arviot mahdollisista ongelmista heidän omassa kalastuksessaan vuonna 1997 (prosenttia).

Ongelma	Arviot				
	Ei ole haitannut	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Huomattava ongelma	Ei osaa sanoa
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	50,0	26,4	10,3	4,8	8,4
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	13,3	32,1	30,5	21,0	3,1
3. Rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen	28,5	25,4	28,8	14,2	3,0
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	28,0	28,1	25,6	14,1	4,2
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	34,5	19,6	23,6	13,5	8,8
6. Muuta heittovapakalastusta on liikaa	67,4	21,8	4,1	0,5	6,2
7. Kalavedet ovat rauhattomia	32,0	39,0	18,6	8,0	2,4
8. Pyydyksiin kohdistuu ilkeävaltaa	53,9	17,6	9,9	6,1	12,5
9. Mahdollisuudet suurkalojen saantiin ovat pienet	22,6	23,7	25,7	22,0	6,0
10. Saalin määrä on pieni	24,9	37,3	19,2	14,7	3,9
11. Saalisajasto ei vastaa toiveita	33,5	29,4	22,9	8,9	5,3
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	26,1	20,2	34,8	15,4	3,4
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	47,5	18,2	15,9	13,6	4,8
14. Kalastusluvut ovat kalliita	27,0	31,0	20,3	17,3	4,5
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	20,4	22,5	25,4	17,8	13,8
16. Kalastusvalvonta ei toimi	39,3	28,0	10,8	11,0	10,9
17. Pyydyk- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	44,1	25,0	9,0	12,3	9,7
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	68,9	21,1	4,9	1,7	3,4
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	54,0	29,3	9,1	3,3	4,4
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	58,5	26,8	2,5	2,8	9,4
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	48,7	24,5	11,5	5,4	9,9
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	35,2	16,1	22,8	14,9	11,0
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	37,4	18,9	17,1	9,9	16,7
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	42,5	19,5	15,6	7,6	14,6
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	39,4	19,7	17,7	5,4	17,7
26. Jokin muu epäkohta	26,5	2,7	7,1	27,2	36,5

Taulukko 28. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden Helsingissä asuvien vapaa-ajankalastajien arviot mahdollisista ongelmista heidän omassa kalastuksessaan vuonna 1997 (prosenttia).

Ongelma	Arviot				
	Ei ole haitannut	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Huomattava ongelma	Ei osaa sanoa
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	52,8	24,7	9,7	5,0	7,8
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	11,5	32,4	29,1	23,3	3,6
3. Rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen	30,1	25,2	26,4	14,8	3,5
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	28,0	27,5	27,2	12,4	5,0
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	34,6	18,1	25,3	14,0	7,9
6. Muuta heittovapakalastusta on liikaa	69,1	21,5	4,5	0,0	5,0
7. Kalavedet ovat rauhattomia	32,7	40,2	16,5	7,7	2,8
8. Pyydyksiin kohdistuu ilkeävaltaa	55,9	19,4	8,4	5,5	10,9
9. Mahdollisuudet suurikalojen saantiin ovat pienet	19,9	25,0	26,7	21,9	6,4
10. Saaliin määrä on pieni	24,7	39,3	17,8	13,7	4,6
11. Saalisajasto ei vastaa toiveita	32,9	29,2	24,5	9,8	3,6
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	26,1	21,2	34,5	14,2	4,0
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	50,6	17,1	13,8	13,6	5,0
14. Kalastusluvat ovat kalliita	25,9	30,4	21,4	18,9	3,2
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	19,1	21,8	27,9	18,8	12,4
16. Kalastusvalvonta ei toimi	41,7	28,1	12,1	9,2	8,9
17. Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	42,1	27,0	9,3	12,9	8,7
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	68,9	21,7	5,4	2,0	1,9
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	55,1	29,6	9,6	3,2	2,5
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	57,3	28,1	2,9	3,3	8,4
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	47,3	24,6	13,5	5,8	9,0
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vakalastajiin	37,0	15,7	22,6	14,5	10,2
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	36,5	18,8	18,8	10,7	15,1
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vakalastajiin	41,7	20,5	16,9	8,3	12,7
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	37,4	19,8	20,1	5,7	16,9
26. Jokin muu epäkohta	26,0	2,6	6,6	28,8	35,9

Taulukko 29. Helsingin kalastusalueella kalastaneiden muualla kuin Helsingissä asuvien vapaa-ajankalastajien arviot mahdollisista ongelmista heidän omassa kalastuksessaan vuonna 1997 (prosenttia).

Ongelma	Arviot				
	Ei ole haitannut	Vähäinen ongelma	Kohtalainen ongelma	Huomattava ongelma	Ei osaa sanoa
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	33,5	36,9	14,0	3,7	11,9
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	23,7	30,4	38,8	7,1	0,0
3. Rantarakentamisesta johtuva kalastus- ja rantautumismahdollisuuksien heikentyminen	19,3	26,8	43,2	10,6	0,0
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	27,6	31,5	16,5	24,3	0,0
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	34,1	28,1	13,4	10,6	13,8
6. Muuta heittovapakalastusta on liikaa	57,5	23,6	1,6	3,5	13,8
7. Kalavedet ovat rauhattomia	27,9	31,6	31,1	9,5	0,0
8. Pyydyksiin kohdistuu ilkeävaltaa	41,9	7,2	18,9	9,4	22,6
9. Mahdollisuudet suurkalojen saantiin ovat pienet	38,8	15,5	19,8	22,6	3,4
10. Saaliin määrä on pieni	26,5	25,3	27,3	20,8	0,0
11. Saalisajasto ei vastaa toiveita	37,4	30,2	13,3	3,5	15,5
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	26,5	14,2	36,7	22,6	0,0
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	29,3	25,0	28,4	13,8	3,5
14. Kalastusluvat ovat kalliita	33,1	34,0	13,5	7,4	11,9
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	28,2	26,9	10,4	12,0	22,6
16. Kalastusvalvonta ei toimi	24,6	27,7	3,4	21,8	22,4
17. Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	55,7	13,3	6,9	8,6	15,5
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	69,1	17,4	1,6	0,0	11,9
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	47,4	27,8	6,0	3,4	15,5
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	65,6	19,0	0,0	0,0	15,5
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	56,9	24,3	0,0	3,4	15,5
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vakalastajiin	24,7	18,1	24,1	17,7	15,5
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	42,4	19,2	6,9	5,3	26,2
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vakalastajiin	47,8	14,1	8,5	3,5	26,1
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	51,5	19,0	3,4	3,4	22,6
26. Jokin muu epäkohta	29,1	3,4	10,4	17,2	39,8

verkkokalastusta. Ehkäpä osa vastaajista on kokenut Helsingin kaupungin suosivan verkkokalastusta vakalastuksen kustannuksella.

Helsingin kalastusalueella kalastaneista helsinkiläisistä lasketut ongelmapainotukset eivät juurikaan poikkea edellä esitetystä. Samat ongelmat ovat tälläkin osajoukolla samalla tavoin tärkeimpiä (taulukko 28). Tulos on tietyllä tavalla itsestään selvä, koska valtaosa Helsingin kalastusalueen asiakkaita on Helsingissä asuvia.

Ongelmatarkastelua varten tulokset laskettiin myös niistä Helsingin kalastusalueella kalastaneista, jotka asuvat muualla kuin Helsingissä eli haluttiin saada käsitys ulkopaikkakuntalaisten kokemista ongelmista alueella. Tämän ryhmän ongelmapainotukset eroavat jonkin verran esim. helsinkiläisten kokemuksista. Ulkopaikkakuntalaisilla tärkeimmät ongelmat olivat hyvien kalastuspaikkojen vähyys ja saaliin pieni määrä (taulukko 29). Hyvien kalastuspaikkojen vähyys koki vähintään kohtalaisena ongelma lähes 60 prosenttia ulkopaikkakuntalaisista.

Suurin ero kaikista Helsingin kalastusalueella kalastaneista laskettuihin tuloksiin on kuitenkin väitteen ”kalavedet ovat rauhattomia” kohdalla. Kaikista alueen kalastajista vain joka viides piti ongelmaa vähintään kohtalaisen häiritseväenä. Sen sijaan ulkopaikkakuntalaisista 41 prosenttia oli kokenut ongelman ainakin kohtalaiseksi. Tämän lisäksi ulkopaikkakuntalaisista viidennes piti kalastuksen valvonnan toimimattomuutta huomattavana ongelmana, kun kaikista kalastajista laskettuna vastaava osuus oli vain 7 prosenttia. Mikäli nämä tulokset todellakin edustavat Helsingin kalastusalueen ulkopaikkakuntalaisten kalastusasiakkaiden kokemuksia yleisemminkin, niin tilanne vaatii toimenpiteitä, jotta kokemukset olisivat jatkossa myönteisempiä. Nyt tulokset vaikuttavat tältä osin sellaisilta, että se vaikuttanee kielteisesti alueen kalastusmatkailun kehittymiseen. Kalavesien rauhattomuus ja kalastusvalvonnan toimimattomuus ovat tietysti osittain mielikuvakysymyksiä, joita pitäisi pystyä jossain määrin muuttamaan asiaan liittyvällä tiedotuksella.

4.6. Asiakastyytyväisyys

Helsingin kalastusalueella kalastaneet ilmoittivat alueella tapahtuneen kalastuksensa keskimääräiseksi asiakastyytyväisyydekseen 7 + (taulukko 30). Puolet annetuista arvosanoista olivat joko 7 tai 8 eli tyydyttävä tai hyvä. Kaikista kalastaneista 5 prosenttia antoi arvosanaksi heikko (4) ja lähes 12 prosenttia kiitettävän (9 tai 10). Koska alueella pääasiassa kalastaneista valtaosa oli helsinkiläisiä, vastaa helsinkiläisistä laskettu arvosanajakautuma kaikista alueella kalastaneista laskettua jakautumaa.

Ne Helsingin kalastusalueen vapaa-ajankalastajat, jotka asuvat muualla kuin Helsingissä olivat sitä vastoin kriittisempiä arvioinneissaan kuin helsinkiläiset. Asiakastyytyväisyyskeskiarvo oli lähes sama kuin helsinkiläisillä, mutta he olivat antaneet erityi-

sesti välttävää arvosanaa 5 huomattavasti enemmän. Ulkopaikkakuntalaiset antoivat myös kiitettäviä arvosanoja puolet vähemmän kuin helsinkiläiset.

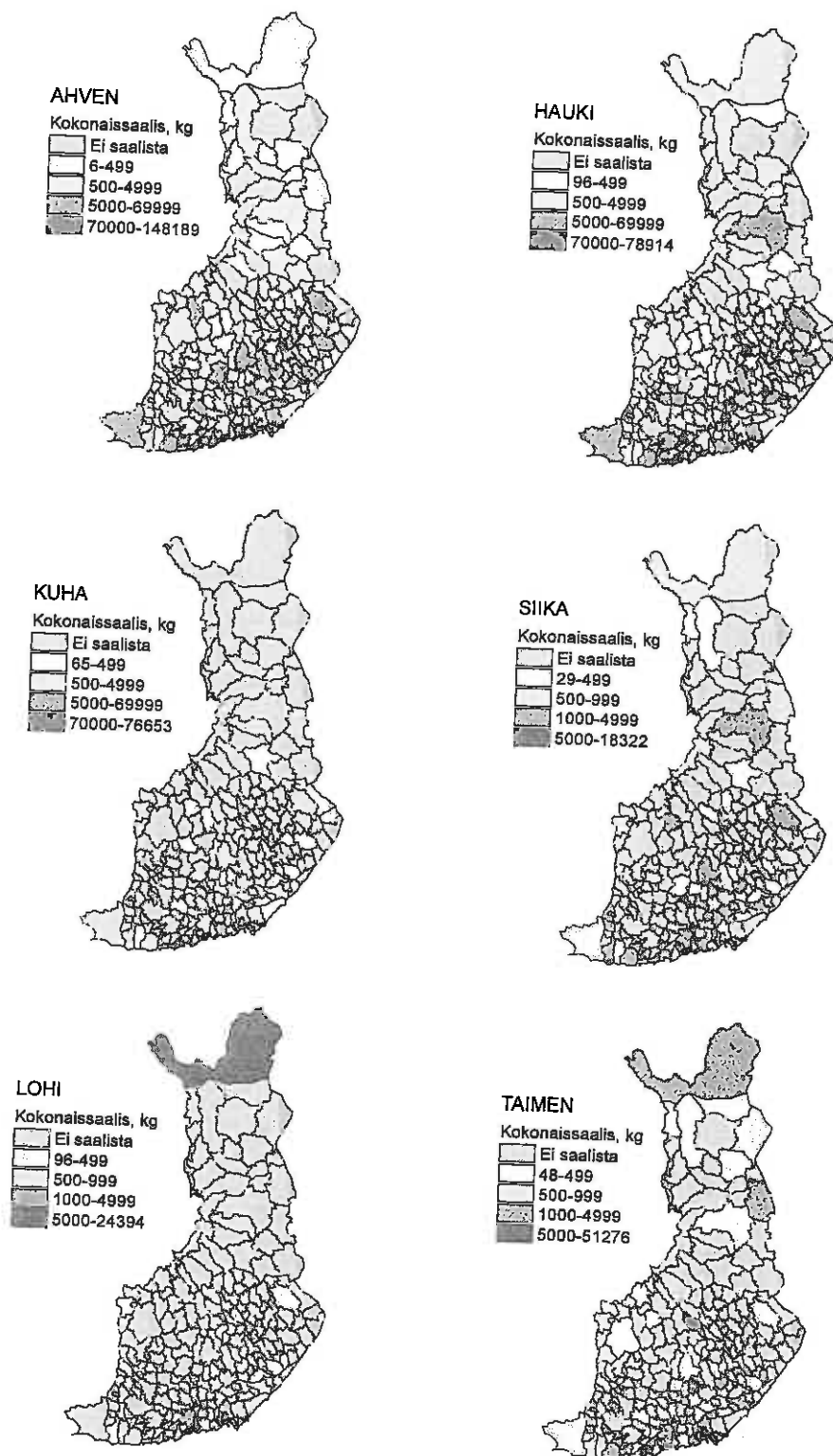
Ulkopaikkakuntalaisten kriittisyyttä asiakastyytyväisyydessä tukee aiemmin esitetyt erot ongelmapainotuksissa. Ulkopaikkakuntalaisethan korostivat tiettyjä ongelmia selvästi helsinkiläisiä enemmän ja saattaa olla, että nämä ongelmat ovat vaikuttaneet myös ulkopaikkakuntalaisten asiakastyytyväisyysarviointeihin.

Taulukko 30. Kalastaneiden asiakastyytyväisyyden jakautuminen kouluarvosanoittain (4-10) Helsingin kalastusalueella tapahtuneessa vapaa-ajankalastukseensa.

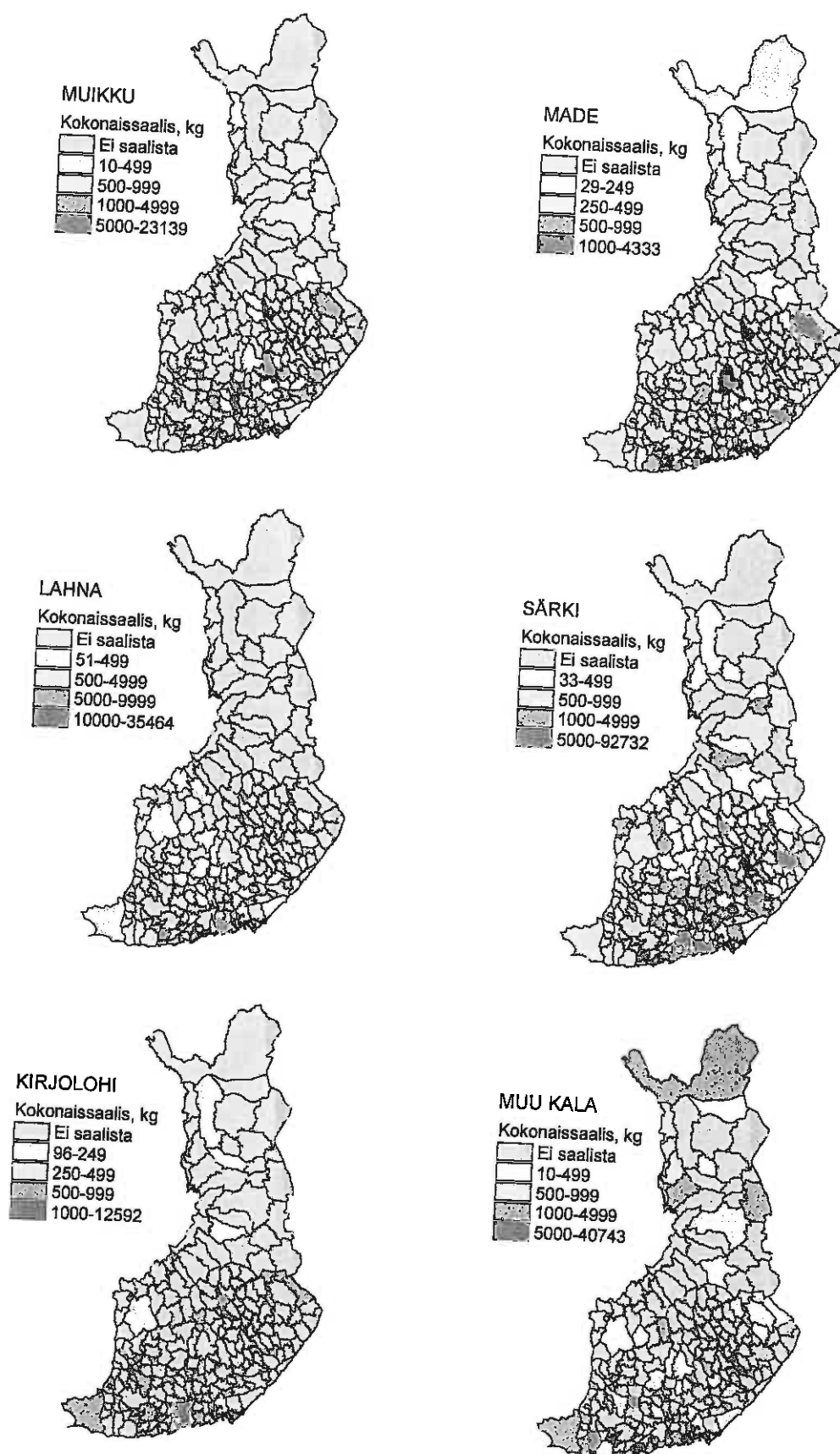
Kouluarvosana	Jakautumat (%)		
	Vain helsinkiläiset	Ulkopaikkakuntalaiset	Kaikki yhteensä
4	5,6	3,5	5,3
5	5,0	15,5	6,6
6	18,0	17,2	17,9
7	21,6	10,6	20,5
8	36,3	46,2	38,1
9	8,2	3,6	7,2
10	4,6	3,4	4,4
Keskiarvo	7 +	7	7 +

5. Helsingin seudun vapaa-ajankalastusta kuvaavat teemakartat

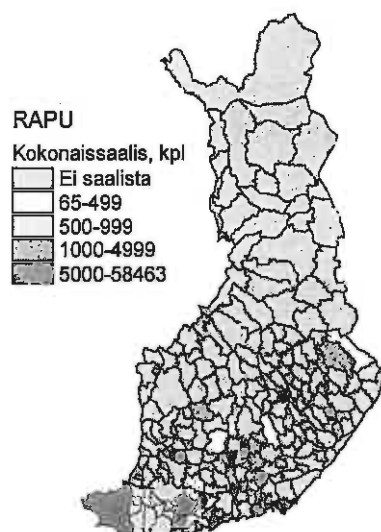
Kuvissa 12-14 on esitetty helsinkiläisten lajisaaliiden jakautuminen kalastusalueittain ja kuvissa 15-23 on aiheena helsinkiläisten kalastuksessaan kokemat ongelmat kalastusalueittain. Ongelmateemakarttojen vasemmanlaidan vaakapylväskuvio ilmaisee, sen miten ko. ongelman painotukset ovat jakautuneet kaikkien helsinkiläisten kesken.

Kuva 12. Helsingkiläisten vapaa-ajankalastajien lajikohtaiset kokonaissaaliit (kg) kalastusalueittain vuonna 1997.

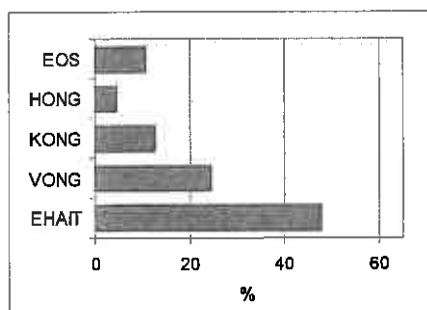

Kuva 13. Helsingin seudun vapaa-ajankalastajien lajikohtaiset kokonaissaaliit (kg) kalastusalueittain vuonna 1997.

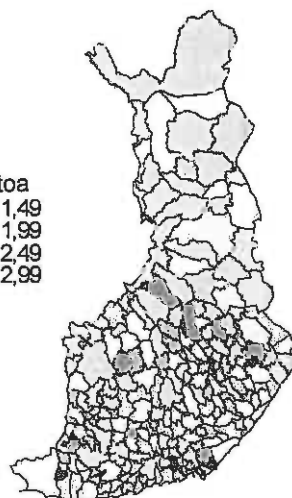
Kuva 14. Helsingkiläisten vapaa-ajankalastajien rapu saaliit (kpl) kalastus-alueittain vuonna 1997.

Kalastuslupien saanti on hankalaa

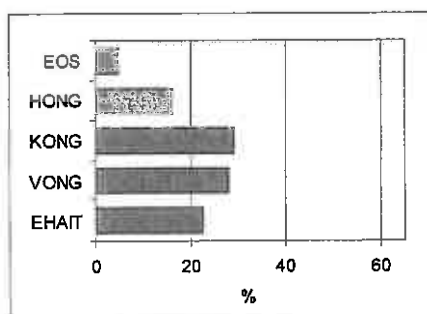

Ongelma 1

Ei tietoa
1,00 - 1,49
1,50 - 1,99
2,00 - 2,49
2,50 - 2,99
>2,99

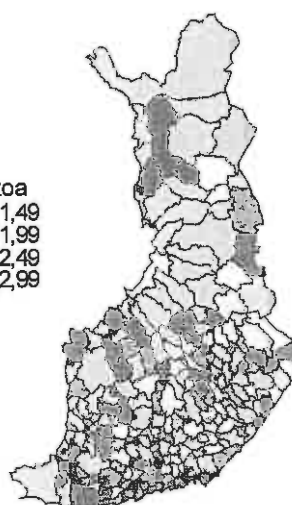

Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet

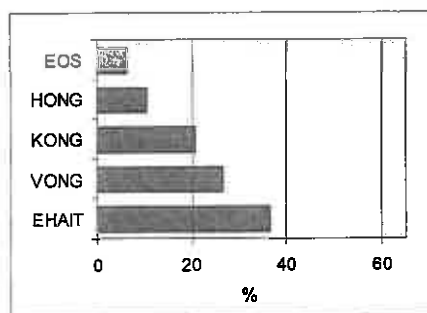

Ongelma 2

Ei tietoa
1,00 - 1,49
1,50 - 1,99
2,00 - 2,49
2,50 - 2,99
>2,99

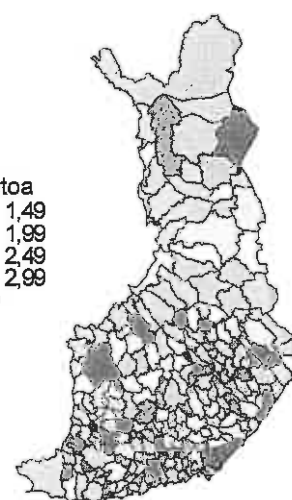

Kalastus- tai rantautumismahdollisuudet ovat heikentyneet rantarakentamisen vuoksi

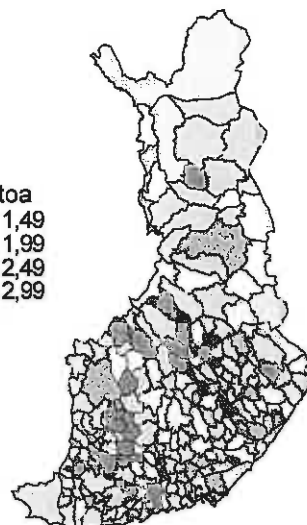
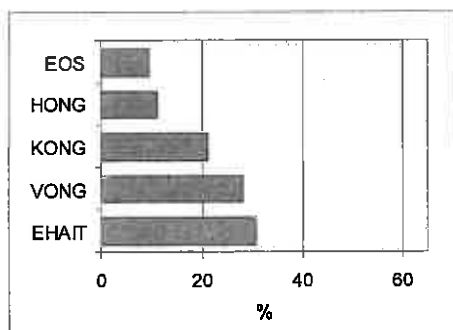
Ongelma 3

Ei tietoa
1,00 - 1,49
1,50 - 1,99
2,00 - 2,49
2,50 - 2,99
>2,99

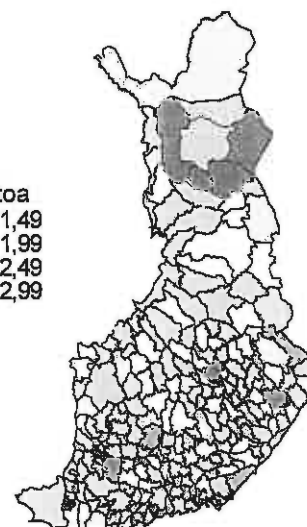
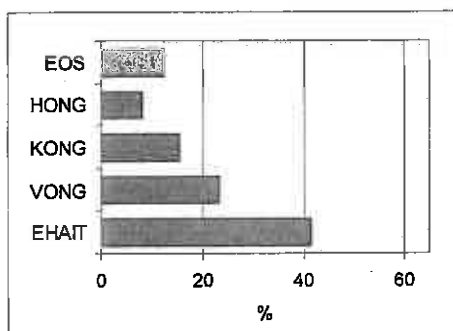

Kuva 15. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 1-3. Kaaviokuvien selitteessä lyhenteet merkitsevät seuraavaa: EOS = En osa sanoa, HONG = Huomatava ongelma, KONG = Kohtalainen ongelma, VONG = Vähäinen ongelma, EHAIT = Ei ole häitannut. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

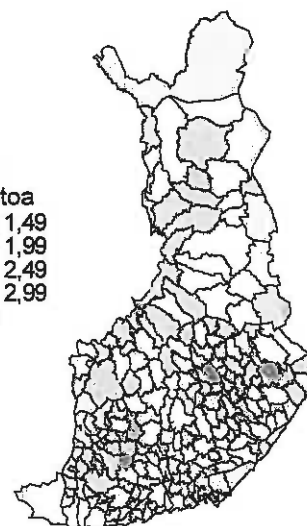
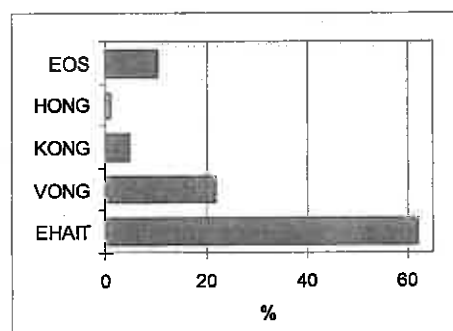
Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty

Muuta verkkokalastusta on liikaa

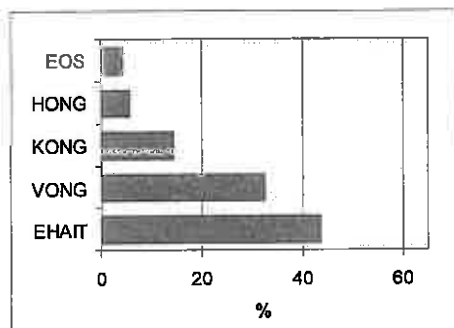

Muuta heittovapakalastusta on liikaa

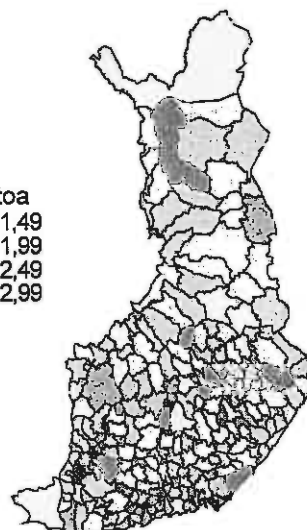

Kuva 16. Helsingkiläisten kokemat ongelmat 4-6. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

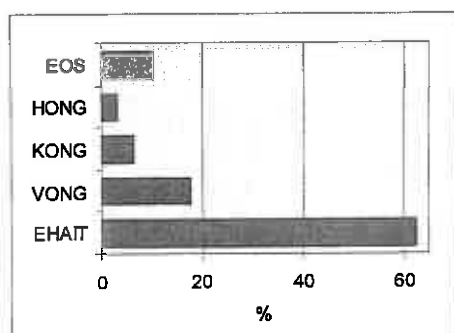
Kalavedet ovat rauhattomia

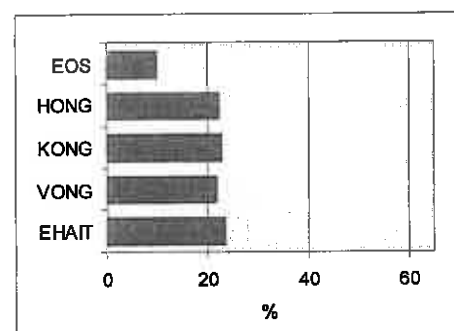
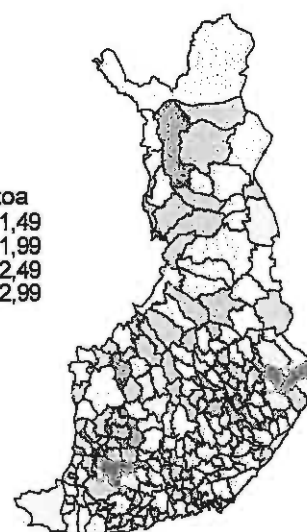
Ongelma 7

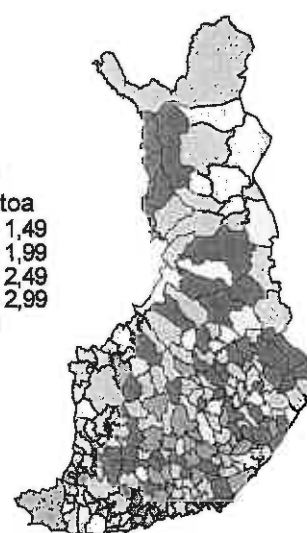
Pyydyksiin kohdistuu ilkivaltaa

Ongelma 8

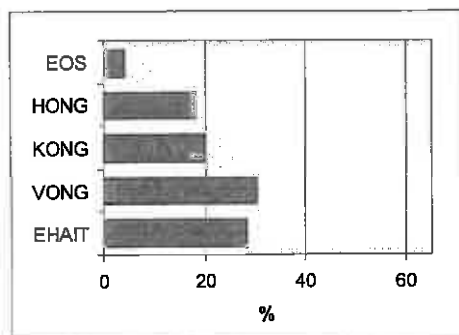

Ongelma 9

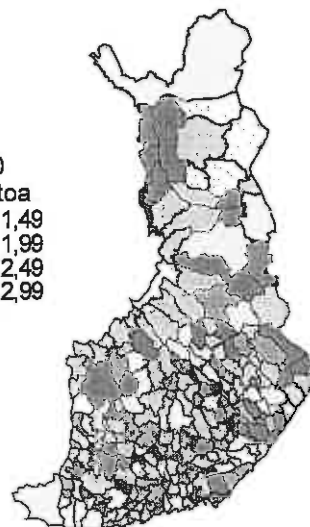
Kuva 17. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 7-9. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

Saaliin määrä on pieni

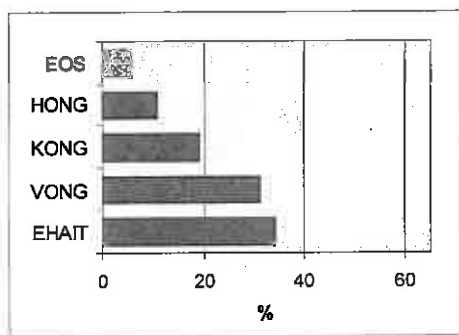

Ongelma 10

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

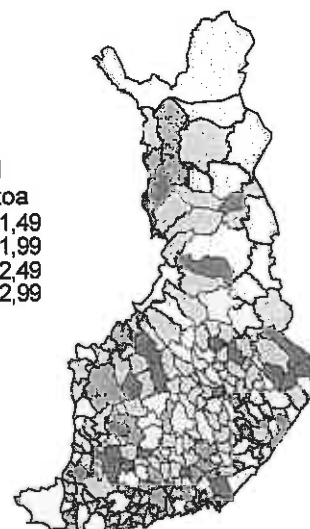

Saalislajisto ei vastaa toiveita

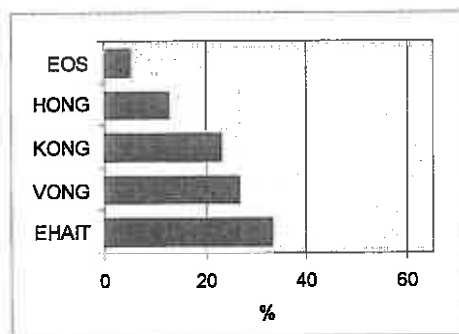

Ongelma 11

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

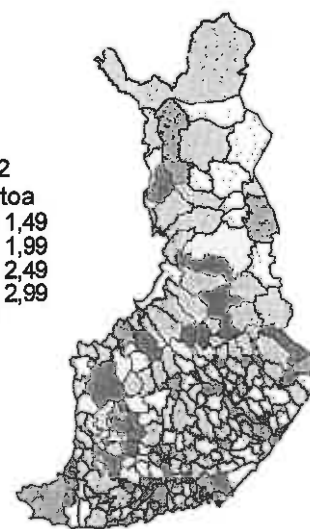

Hyviä kalastuspaikkoja on vähän

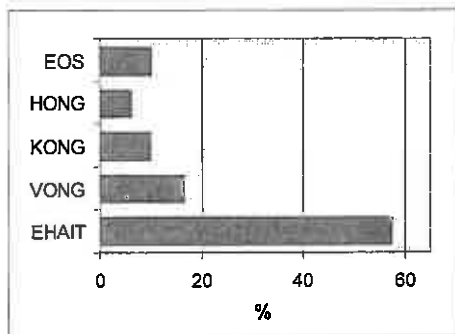
Ongelma 12

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

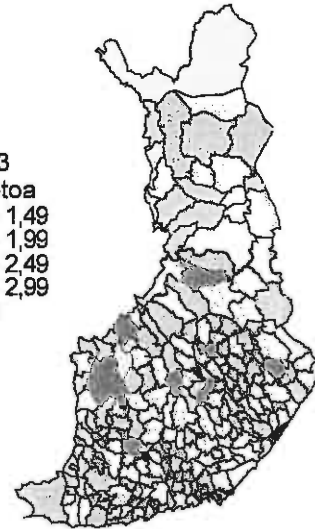

Kuva 18. Helsingkiläisten kokemat ongelmat 10-12. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

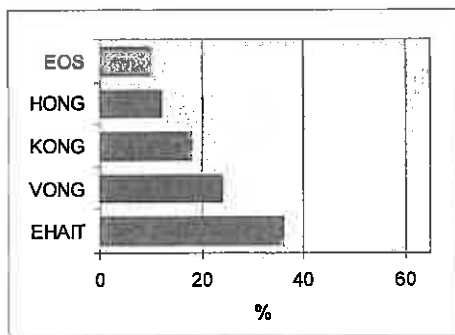
Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty

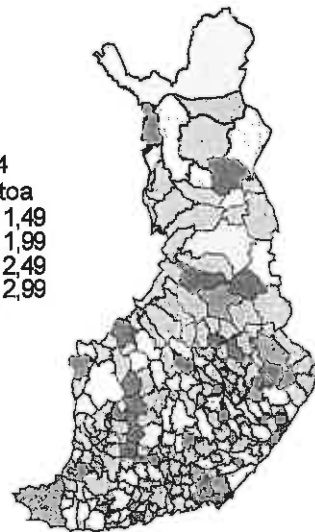
Ongelma 13

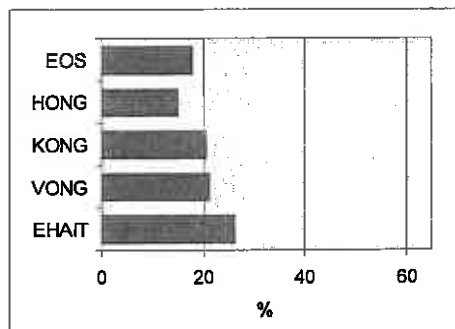
Kalastusluvut ovat kalliita

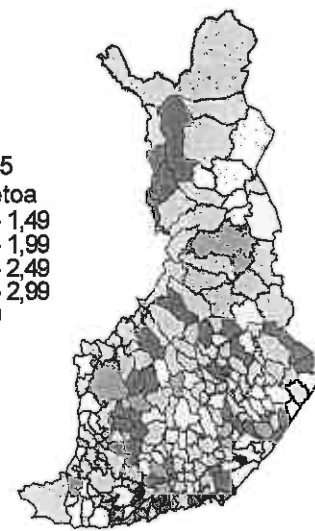
Ongelma 14

Kalojen istutuksia on liian vähän

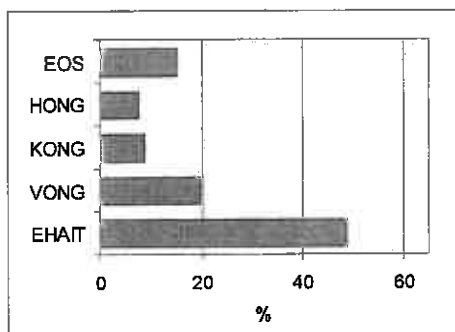

Ongelma 15

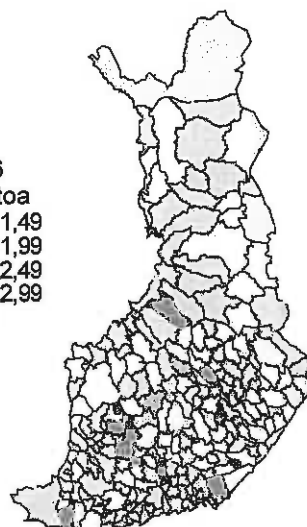
Kuva 19. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 13-15. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

Kalastusvalvonta ei toimi

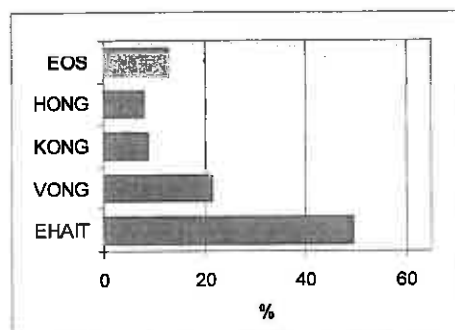

Ongelma 16

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

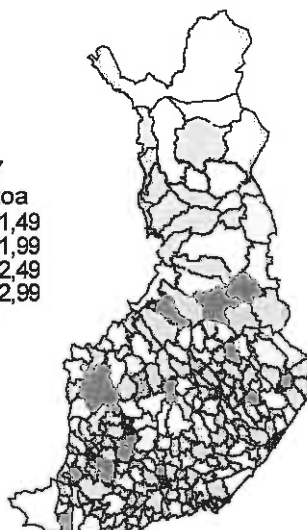

Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa

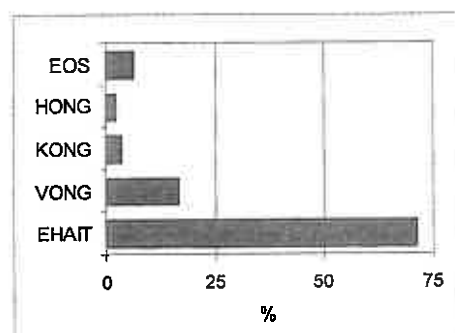

Ongelma 17

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

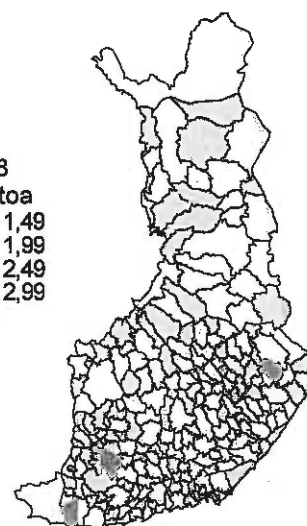

Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa

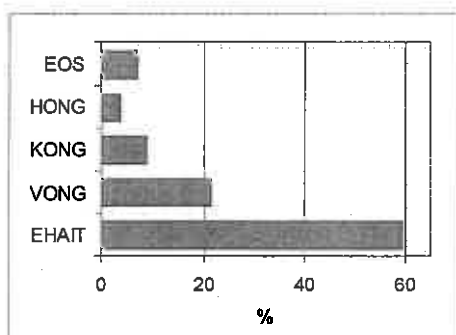
Ongelma 18

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

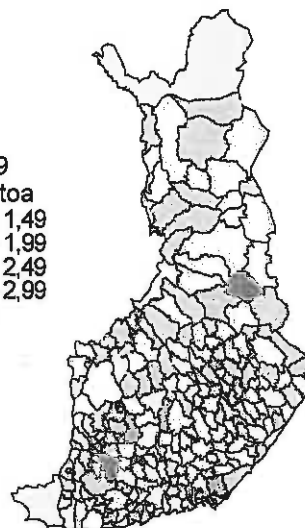
Kuva 20. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 16-18. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa

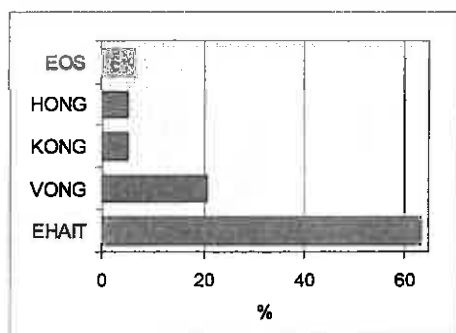

Ongelma 19

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

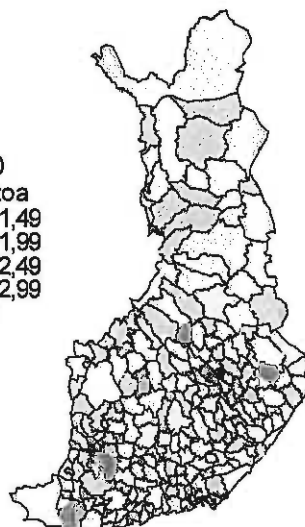

Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä

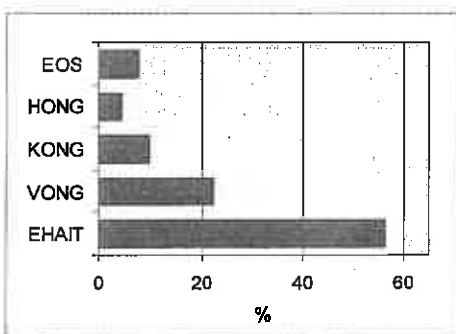

Ongelma 20

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

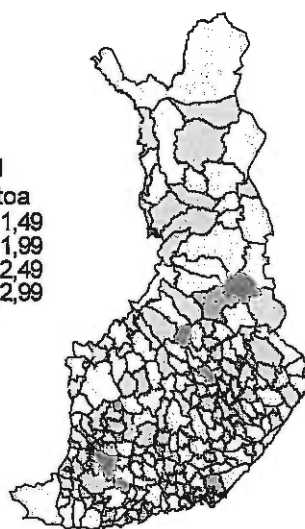

Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä

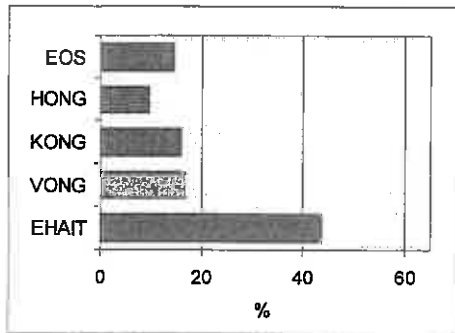
Ongelma 21

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

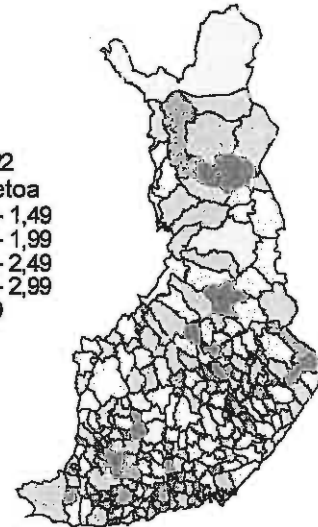
Kuva 21. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 19-21. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti
vapakalastajiin

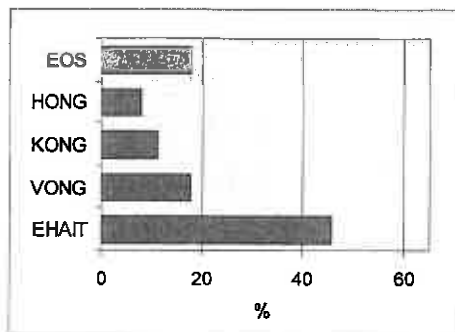

Ongelma 22

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

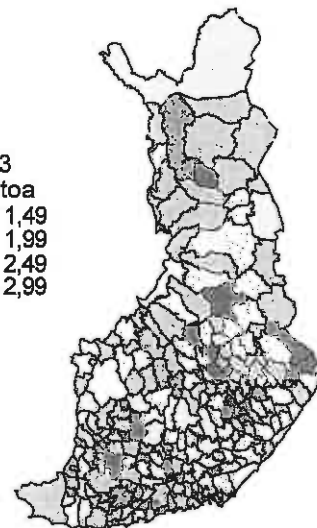

Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti
verkkokalastajiin

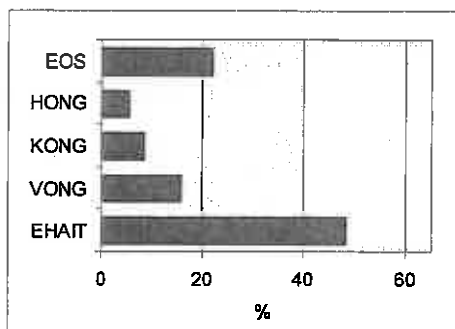

Ongelma 23

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

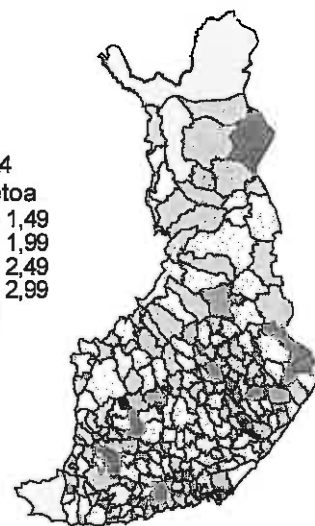

Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti
vapakalastajiin

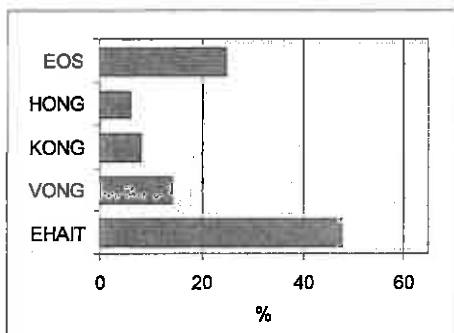
Ongelma 24

- Ei tietoa
- 1,00 - 1,49
- 1,50 - 1,99
- 2,00 - 2,49
- 2,50 - 2,99
- >2,99

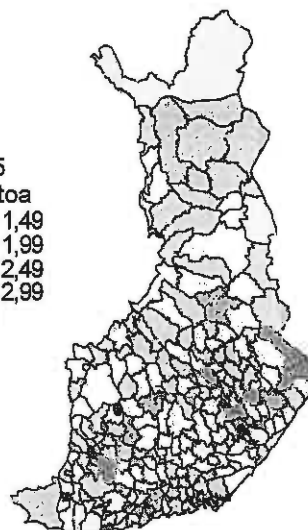

Kuva 22. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 22-24. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

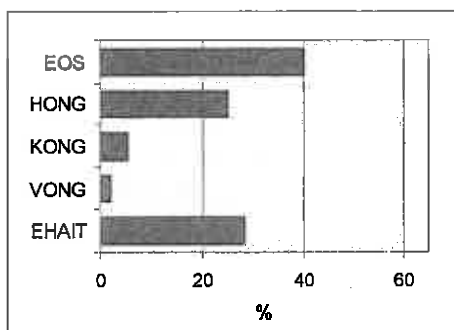
Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin

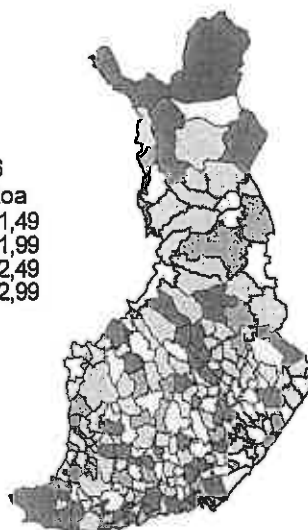
Ongelma 25

Jokin muu epäkohta, mikä?

Ongelma 26

Kuva 23. Helsinkiläisten kokemat ongelmat 25-26. Kaaviokuvien lyhenteet selitetty sivulla 48, kuva 15. Ongelmien alueellinen jakauma esitetty kartoilla keskiarvoina.

6. Luotettavuuteen vaikuttavista tekijöistä

6.1. Rajaukset

Otannan ikärajaus ei vaikuta tuloksiin kovinkaan paljon. Pelkästään alle 18-vuotiaiden henkilöiden muodostamia ruokakuntia ei Suomesta juurikaan löydy, joten otannan alaikärajaus ei ole olennainen harhan lähde.

6.2. Vastausaktiivisuus

Vastausaktiivisuus jäi odotettua alhaisemmaksi (63,6 %). Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen tekemissä vapaa-ajankalastusta tilastoivissa valtakunnallisissa tiedusteluissa vastausaktiivisuudet ovat yleensä vaihdelleet 70–75 prosentin välillä. Mahdollinen selitys alhaiselle vastausaktiivisuudelle on mm. ensimmäisen kontaktin väärin ajoittunut postitus, jonka seurauksena vastaanottajat saivat lomakkeen vasta alkuvuodesta käsiinsä. Kyselyissä pyrkimyksenä on yleensä, että lomake saavuttaa vastaanottajansa perjantaina, jotta hänellä on heti viikonloppuna aikaa vastata siihen. Myöhästynyt postitus ilmeisesti lisäsi lomakkeiden roskeen laitoon, sillä ero tavoiteaktiivisuuden syntyä juuri ensimmäisellä kyselykerralla.

6.3. Aineiston edustavuus

Laskennassa vastaamattomien oletettiin jakautuneen kalastamattomiin ja kalastaneisiin samassa suhteessa kuin aineistossa. Mikäli vastaamattomien joukossa on suhteellisesti enemmän kalastamattomia kuin vastanneissa, ovat kalastaneiden aineistosta laskettavat kokonaismäärät yliarvioita. Tämän tutkimuksen suhteellisen alhainen vastausprosentti voi lisätä tällaisen harhan määrää.

Kalastaneiden kotitalouksien estimaatiksi saatiin 1,1 miljoonaa ja kalastaneiden henkilöiden lukumääräksi 2,1 miljoonaa. Nämä ovat lähes samat kuin vuoden 1996 tilastointihaastattelussa (ks. Anon 1998 a).

6.4. Estimaattien tilastollisesta luotettavuudesta

Vapaa-ajankalastajien kotitalouskohtaiset saaliit vaihtelevat huomattavasti. Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksen kaikki saalisjakaumat poikkesivat tilastollisesti normaali-jakaumasta (vrt. Leinonen ym. 1998 c). Tyypillisesti jakaumat olivat hyvin vinoja,

eli pieniä saaliita oli runsaasti ja suuria vähemmän. Jakautumat olivat myös hyvin laajoja, missä suurten saaliiden ja mediaanin ero saattoi olla huomattava. Suurimmillaan tämä ero oli särkisaalisjakautumassa, missä suurin saalis oli 550-kertainen medianisaaliiseen verrattuna.

Koko tutkimuksessa yleisimpien verkolla kalastettavien lajien kotitalouskohtaiset suurimmat kokonaissaaliit olivat jopa yli 1000 kiloa. Pyyntipäivätarkastelujen perusteella saaliit olivat aitoja eli eivät vastaus- tai tallennusvirheitä. Tällaisen kalamäärän käyttö pelkästään omassa kotitaloudessa ei ole välttämättä kovin uskottavaa, mutta mitään perustetta tulkita saalista ammattikalastuksen saaliiksi ei ollut, mikäli kalastaja ei ollut merkinnyt itseään ammattikalastajaksi tämän tutkimuksen ammattikalastuskysymyksissä. Tämä seikka on huomattava myös verrattaessa tämän tutkimuksen tuloksia paikallisiin selvityksiin, joissa on saatettu poistaa suuret saaliit ammattikalastukseen kuuluvina.

Helsingin kalastusalueen saalisaineistossa oli muutama yksittäinen kotitalous, joiden vastaukset vaikuttivat olennaisesti alueen tietyn saalislajin estimaattiin. Eräs kotitalous oli ilmoittanut saaneensa ahventa saaliikseen yhteensä 380 kiloa. Lisäksi kyseisen kotitalouden laajennuskerroin oli lähes 100. Seurauksena oli se, että tästä yksittäisestä tapauksesta Helsingin kalastusalueen ahvensaalis kasvoi 37 tonnia, mikä oli 18 prosenttia koko kalastusalueen ahvensaalisestimaatista. Toisessa tapauksessa kotitalous oli saanut saaliikseen särkeä 200 kiloa ja laajennuskerroin oli 167. Tämä kotitalous kasvatti Helsingin kalastusalueen särkisaalista 33 tonnilla, mikä oli kolmannes koko kalastusalueen särkisaalisestimaatista. Kumpikin tapaus on tarkistettu alkuperäisistä vastauslomakkeista, eikä vastausten perusteella löytynyt mitään syytä hylätä kyseisiä vastauksia, eli kyseessä oli nk. aidot havainnot.

7. Vertailua Helsingin velvoitetarkkailun tuloksiin

Tämän raportin tuloksia voi verrata Helsingin kaupungin teettämän kalataloudellisen tarkkailututkimuksen tuloksiin (Vaajakorpi 1998), koska kummassakin tapauksessa kalastuskyselyt ovat selvittäneet Helsingin kalastusalueen vapaa-ajankalastusta vuonna 1997 eli vuodet ovat samat. Näiden tutkimusten välillä suurin ero on siinä, että tämän raportin tulokset perustuvat väestörekisteriotantaan ja tarkkailututkimuksessa on käytetty Helsingin kaupungin kalastusluvan lunastaneiden muodostamaa kehikkoa. Periaatteessa väestörekisterikehikko sisältää kaikki kalastajat, mutta lupamyyntikehikoista puuttuvat ainakin pelkästään jokamiehenoikeudella kalastaneet, kuten pelkäs-

tään onkineet ja pilkkineet tai uuden viehekalastuslupajärjestelmä ikärajoja hyödyntäneet. Jo pelkästään tästä syystä tämän erillistutkimuksen estimaattien tulee olla suurempia kuin tarkkailututkimuksessa.

Taulukko 31. Tämän tutkimuksen kalastaja- ja saalismääräestimaattien vertailua Helsingin tarkkailututkimuksen kalastuskyselyn tuloksiin

Tutkimus tai osajoukko	Kotitalouksia	Kokonaissaalis, tonnia	Tämän tutkimuksen tulos / tarkkailutulokset, kotitaloudet	Tämän tutkimuksen tulos / tarkkailutulokset, kokonaissaalis
Tarkkailututkimus ¹	4 100	246		
Tämä tutkimus	30 000	629	7,3	2,6
- Vain onkineet ja pilkkineet	-12 754	-87,7		
----- > Jää	17 246	541,3	4,2	2,2
- Vain läänilualla kalastaneet	-7 941	-165,6		
----- > Jää	9 305	375,7	2,3	1,5
Selitetty ero	20 695	253,3		
Selittämättä jäänyt	5 205	129,7		

¹ Vaajakorpi 1998.

Tässä tutkimuksessa Helsingin kalastusalueella vapaa-ajankalastusta harjoittaneiden kotitalouksien 30 000. Vastaava arvio kalataloudellisessa tarkkailututkimuksessa oli runsaat 4 100 ruokakuntaa (Vaajakorpi 1998) eli ero oli yli 7-kertainen (taulukko 31). Tässä raportissa Helsingin kalastusalueen kokonaissaaliiksi arvioitiin 629 tonnia ja tarkkailututkimuksessa 246 tonnia. Kertaluokkaero saaliissa oli 2,6-kertainen eli huomattavasti pienempi kuin kalastaneiden kotitalouksien estimaattien kohdalla. Tämä ilmiö on odotettu, sillä kalastuslupakehikot sisältävät suhteessa enemmän tehokkaampia pyyntimuotoja harrastavia kuten esim. verkkokalastajia. Väestörekisterikehikoissa on puolestaan suhteessa enemmän vapakalastajia. Tästä syystä erojen kalastajamäärissä tuleekin olla suurempia kuin saaliissa.

Pelkästään jokamiehenkalastusta harjoittavat onkijat ja pilkkijat selittävät tutkimusten kalastaneiden kotitalousarvioiden erosta 12 754, joten arvioiden ero on tämä huomioiden enää 4,2-kertainen. Saman ryhmän kokonaissaalis oli yhteensä 87,7 tonnia, joten kokonaissaalisestimaatit eroavat tämän huomioiden vain 2,2-kertaisesti.

Ainoastaan lupia vaativista kalastusmuodoista lääniluvanmukaista viehekalastusta harjoittaneita kotitalouksia oli tässä tutkimuksessa 7 941 kotitaloutta ja heidän saaliinsa oli 165,6 tonnia. Myöskään tämä ryhmä ei ole todennäköisesti hankkinut lainkaan Helsingin kaupungin uistinlupia. Viehekalastuksen lisäksi tämän ryhmän kalastajat ovat voineet harjoittaa onkimista tai pilkkimistä, mutta he eivät ole harjoittaneet viehekalastuksen lisäksi mitään sellaista pyyntimuotoa, kuten esim. verkkokalastusta, joka olisi vaatinut vesialueen omistajan luvan. Tämän ryhmän jälkeen ero kotitalouksissa on 2,3-kertainen ja saaliissa 1,5-kertainen ja tämä onkin se piste mihin asti eroja voidaan tästä tutkimuksesta jokseenkin luotettavasti määrällisesti selvittää. Kuitenkin jo tässä käsitellyt kaksi kalastajaryhmää selittivät kalastaneiden kotitalouksien estimaattien erosta yli 80 prosenttia ja saaliserostakin lähes kaksi kolmasosaa. Kalastuslupakehikkokyselyjen tuloksissa onkin melkoiset aliarvioinnit kalastajamäärissä ja saaliissa.

Selittämättä jääneeseen estimaattien eroon vaikuttaa lisäksi se, että kalastuslupakehikoista puuttuvat tietysti myös ne kalastajat, jotka ovat harjoittaneet salakalastusta Helsingin kalastusalueella eli eivät ole lunastaneet vesialueen omistajan lupaa, vaikka heidän harjoittamansa kalastus olisi sitä vaatinutkin. Valitettavasti tämän ryhmän osuutta ei pysty arvioimaan näiden kahden tutkimuksen perusteella tarkemmin. Se on selvä, että salakalastustakin Helsingin vesillä esiintyy, mutta kuinka paljon, niin se vaatisi omia erityisesti sitä tarkoitusta varten suunniteltuja tutkimuksia.

Viimeinen, mutta ei välttämättä kaikkein vähäpätöisin eroja aiheuttava tekijä on erot tutkimusten menetelmien välillä. Ottamatta kantaa näissä kahdessa tutkimuksessa käytettyjen erilaisten kysely- ja estimointimenetelmien paremmuuteen, voidaan kuitenkin todeta, että erot niissä tietysti vaikuttavat saataviin tuloksiin. On luonnollista, että esimerkiksi erilaiset mittaustavat ja määritelmät kysymyksissä sekä erilaiset estimointimenetelmät tuottavat erilaisia tuloksia samasta asiasta samalta vuodeltakin. Valitettavasti näiden tekijöiden vaikutusta on vain vaikea tässä yhteydessä arvioida määrällisesti, joten sekin vaatisi omia erillisiä menetelmätutkimuksia.

Kirjallisuus

- Anon. 1998 a. Vapaa-ajankalastus vuonna 1996. Fritidsfiske år 1996. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. SVT, Ympäristö 3:1998. 35 s.
- Anon 1998 b. Vapaa-ajankalastus vuonna 1997. Fritidsfiske år 1997. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. SVT, Ympäristö 15:1998. 71 s.
- Lehtonen, R. and Pahkinen, E. 1994. Practical Methods for Design and Analysis of Complex Surveys. Revised edition. Wiley, Chichester. 344 p.
- Leinonen, K. 1995. Onginta- ja pilkintä kalastusalueilla. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kalaraportteja nro 13. 19 s.
- Leinonen, K., Stigzelius, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. ja Yrjölä, R. 1998 a. Kotkalaiset kalastavat kotiseudulla, helsinkiläiset mökillä – tuloksia Kuinka Suomi kalastaa- tutkimuksesta. Vesitalous 5/1998, sivut 12-14.
- Leinonen, K., Moilanen, P., Rinne, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. ja Yrjölä, R. 1998 b. Kuinka Suomi kalastaa. Osaraportti 1: Kalastusrasitukset alueittain. Korjattu painos. . Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja Nro 121. 50 s.
- Leinonen, K., Moilanen, P., Rinne, J., Stigzelius, J., Toivonen, A.-L., Tuunainen, A.-L. ja Yrjölä, R. 1998 c. Kuinka Suomi kalastaa. Osaraportti 2: Saaliit ja viehekalastusjärjestelmän käytännön toimivuus kalastusalueittain. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja Nro 131. 98 s.
- Moilanen, P. 1996. Muistitietoa ja kirjanpitoa. Kalastustiedustelun menetelmävertailu. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. Kala- ja riistaraportteja nro 79. 37 s.
- Vaajakorpi, H. 1998. Helsingin merialueen kalataloudellinen tarkkailututkimus vuosina 1996-1997. Vesihydro Oy. 39 s.

Liitteet

Kyselylomake
Kalastusalueuettelo
Kalastusaluekartta

KUINKA SUOMI KALASTAA

- ☒ 1 Kyllä, ja sai saalista.

- 2 **Kyllä**, mutta ei saanut saalista.

- 3 Ei, mutta on kalastanut tai ravustanut vuonna 1996.

- ☐ 4 Ei kalastanut tai ravustanut
lainkaan vuosina 1996 ja 1997.

2. A. Montako henkilöä kuuluu kotitalouteenne? Merkitkää henkilöiden lukumäärät.

	alle 10- vuotiaita	10-17 vuotiaita	18-39 vuotiaita	40-64 vuotiaita	vähintään 65- vuotiaita
Naisia					
Miehiä					

B. Vuonna 1997 heistä kalastukseen osallistui _____ ja ravustukseen _____ henkilöä.

3. Monenako päivänä kotitaloutenne jäsenet kalastivat **vuonna 1997** eri kalastusalueilla? Merkitkää taulukkoon kalastusalueet (numerot oheisesta kartasta) ja kalastuspäivien lukumäärät pyyntitavoittain. Jos esim. kaksi kotitaloutenne kuuluvaa henkilöä kalasti saman päivän aikana, laskekaa kyseiselle päivälle kaksi kalastuspäivää.

[illegible]

Yhdessä muiden kotitalouksien kanssa saamastanne saaliista ilmoittakaa vain oman kotitaloutenne osuus. Ilmoittakaa myös lajikohtaisesti tärkein kalastusalue (numerot oikeisessa kartassa) riville 8.

- monenako päivänä kukin pyydystystyyppi oli pyynnissä tai käytössä (sarake: Pyyntipäivien lukumäärä),
- montako pyydystä keskimäärin oli yhtäikaa käytössä pyyntipäivää kohti laskien (sarake: Pyydydysten määrä/pyyntipäivä).

[illegible]

5. A. Hankittiinko kotitalouteenne **vuonna 1997** valtion läänikohtaisia viehekalastuslupia? Montako?

- ☐ 1. Ei. ☐ 2. Kyllä, _____ viikkolupaa ja _____ vuosilupaa.

B. Harrastiko joku kotitaloudestanne heittovapakalastusta tai vetouistelua **vuonna 1997**?

Merkittäkää kalastaneiden lukumäärät ikäryhmittäin.

- ☐ 1. Ei. ☐ 2. Kyllä, _____ 18-64 vuotiasta; _____ alle 18 tai yli 64 vuotiasta

6. Harrastiko joku kotitaloudestanne heittovapakalastusta tai vetouistelua **vuonna 1996** ?

- ☐ 1. Ei ☐ 2. Kyllä (vastatkaa myös kohtiin 3 ja 4).

3. Heittovapakalastukseen tai vetouisteluun osallistui vuonna 1996 yhteensä _____ henkilöä.

4. Heittovapakalastus- tai vetouistelupäiviä oli vuonna 1996 yhteensä _____ päivää.

7. Muuttuiko kotitaloutenne heittovapakalastus tai vetouistelu eri kalastusalueilla vuonna 1997 verrattuna vuoden 1996 kalastukseen ? Merkitkää kalastusalue numerot muutosta vastaaville sarakkeille oheisesta kartasta.

Heittovapakalastus ja vetouistelu lisääntyi seuraavilla kalastusalueilla	Heittovapakalastus ja vetouistelu vähentyi seuraavilla kalastusalueilla	Heittovapakalastus ja veto- uistelu pysyi ennallaan seuraavilla kalastusalueilla

8. Saiko kotitaloutenne heittovapakalastus- tai vetouistelusaalista **vuonna 1996** ?

- ☐ 1. Ei ☐ 2. Kyllä (vastatkaa myös kohtaan 3).

3. Heittovapakalastus- ja vetouistelusaalis oli vuonna 1996 yhteensä _____ kiloa.

9. Omistiko kotitaloutenne vesialuetta vuonna 1997 ?

☐

1. Ei.

☐

2. Kyllä, osakkaana kalastuskunnassa

☐

3. Kyllä, jaettua vesialuetta

☐

4. En osaa sanoa

10. A. Moniko kotitaloutenne jäsenistä harrasti verkkokalastusta **vuonna 1997?** _____

B. Harrastiko joku kotitaloutenne jäsen verkkokalastusta **vuonna 1996 ?**

☐

1. Ei

☐

2. Kyllä (vastatkaa myös kohtiin 3 ja 4).

3. Verkkokalastukseen osallistui vuonna 1996 yhteensä _____ henkilöä.

4. Verkkokalastuspäiviä oli vuonna 1996 yhteensä _____ päivää.

11. Muuttuiko kotitaloutenne verkkokalastus eri kalastusalueilla vuonna 1997 verrattuna vuoden 1996 kalastukseen? Merkitkää kalastusalue numerot muutosta vastaaville sarakkeille oheisesta kartasta.

Verkkokalastus lisääntyi seuraavilla kalastusalueilla	Verkkokalastus vähentyi seuraavilla kalastusalueilla	Verkkokalastus pysyi ennallaan seuraavilla kalastusalueilla

12. Saiko kotitaloutenne verkkosaalista **vuonna 1996 ?**

☐

1. Ei

☐

2. Kyllä (vastatkaa myös kohtaan 3).

3. Verkkokalastuksen kokonaissaalis oli vuonna 1996 _____ kiloa.

13. Seuraavana on muutamia mahdollisia ongelmia **suomalaisessa vapaa-ajankalastuksessa**. Arvioikaa, kuinka suurena kunkin ongelman koette nykyisin omassa kalastuksessanne, ja ympyröikää asteikkoa vastaava numero. Ongelmavaihtoehdot ovat satunnaisessa järjestyksessä.

Toivomme, että tähän (13) ja seuraavaan (14) kysymykseen vastaa ensisijaisesti kyselylomakkeen vastaanottajaksi merkitty henkilö, mikäli hän kalasti vuonna 1997.

	Ei ole hai- tannut	Vähäi- nen on- gelma	Kohta- lainen ongelma	Huomat- tava ongelma	En osaa sanoa
	1	2	3	4	5
1. Kalastuslupien saanti on hankalaa	1	2	3	4	5
2. Kalavedet ovat likaantuneet tai pilaantuneet	1	2	3	4	5
3. Kalastus- tai rantautumismahdollisuudet ovat heikentyneet rantarakentamisen vuoksi	1	2	3	4	5
4. Tiedotus kalastusmahdollisuuksista on huonosti järjestetty	1	2	3	4	5
5. Muuta verkkokalastusta on liikaa	1	2	3	4	5
6. Muuta heittovapakalastusta on liikaa	1	2	3	4	5
7. Kalavedet ovat rauhattomia	1	2	3	4	5
8. Pyydyksiin kohdistuu ilkeävaltaa	1	2	3	4	5
9. Mahdollisuudet suurkalojen saantiin ovat pienet	1	2	3	4	5
10. Saaliin määrä on pieni	1	2	3	4	5
11. Saalislajisto ei vastaa toiveita	1	2	3	4	5
12. Hyviä kalastuspaikkoja on vähän	1	2	3	4	5
13. Pysäköintimahdollisuudet kalastuspaikkojen läheisyydessä on huonosti järjestetty	1	2	3	4	5
14. Kalastusluvat ovat kalliita	1	2	3	4	5
15. Kalojen istutuksia on liian vähän	1	2	3	4	5
16. Kalastusvalvonta ei toimi	1	2	3	4	5
17. Pyydys- ja/tai pyyntirajoituksia on liikaa	1	2	3	4	5
18. Vapakalastajat häiritsevät muuta luontoa	1	2	3	4	5
19. Verkkokalastajat häiritsevät muuta luontoa	1	2	3	4	5
20. Vapakalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	1	2	3	4	5
21. Verkkokalastajat häiritsevät kesämökkiläisiä tai muita vesien käyttäjiä	1	2	3	4	5
22. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	1	2	3	4	5
23. Vesialueiden omistajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	1	2	3	4	5
24. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti vapakalastajiin	1	2	3	4	5
25. Ammattikalastajat suhtautuvat kielteisesti verkkokalastajiin	1	2	3	4	5
26. Jokin muu epäkohta, mikä?	1	2	3	4	5

Tähän kysymykseen vastasi: ☐ 1. lomakkeen saaja

☐ 2. muu henkilö kotitaloudesta.

14. Arvioikaa, kuinka **tyytyväinen** olitte **vuoden 1997** kalastukseenne kalastuspäivien määrän mukaan tärkeimmällä kalastusalueella.

Arvioi kouluarvosanoin (asteikon ääripää: 4 = erittäin tyytymätön - 10 = erittäin tyytyväinen).
Pyrkikää muodostamaan arvionne ottamalla huomioon mm. tarjolla olevat kalalajit, kalastus-
ympäristö, kalastuslupajärjestelmän toimivuus, kalastuksen säätelyn toimivuus, vedenlaatu,
saaliin koostumus ja käyttökelpoisuus sekä mahdolliset epäkohdat.

Viimevuotinen kalastukseni kalastusalueella numero _____ tyydyttää minua

kouluarvosanan _____ edestä.

Tähän kysymykseen vastasi: 1. lomakkeen saaja 2. muu henkilö kotitaloudesta.

15. A. Myikö kotitaloutenne itse pyydettyä kalaa vuonna 1997?

1. Ei

 2. Kyllä.

B. Mikäli kotitaloutenne myi vuonna 1997 itse pyydettyä saalista, arvioikaa oliko kalanmyyntitulojenne osuus viime vuoden verotettavista tuloistanne yli 15 %.

 1. Ei

☐ 2. Kyllä.

16. Lisätietoja (esim. toivomuksia kalastuksen järjestämiseksi yms.)

[illegible]

KIITOS TUTKIMUSAVUSTANNE !

KALASTUSALUEET

UUDENMAAN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

101 Hanko
102 Bromarf - Tenhola
103 Tammisaari - Snappertuna
104 Inkoo
105 Kirkkonummi - Porkkala
106 Espoo
107 Helsinki
108 Sipoo
109 Porvoonseutu
110 Pernaja
111 Loviisa
112 Ruotsinpyhtää
113 Pohja
114 Karjalohja - Sammatti
115 Lohjanjärvi
116 Nummi-Pusula
117 Siuntionjoki
118 Hiidenvesi
119 Espoo - Mankki
120 Vantaanjoki
121 Mäntsälä - Pornainen
122 Porvoonjoki
123 Koskenkylänjoki
124 Lapinjärvi

KYMEN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

151 Iitti - Jaala
152 Vuohijärvi
153 Valkeala
154 Läntinen Pien-Saimaa
155 Kuolimo
156 Suur-Saimaa
157 Ruokolahti
158 Rautjärvi
159 Parikkala - Saari - Uukuniemi
160 Kymijoki
161 Summa-, Vehka- ja Virojoki
162 Kaakonkulma
163 Virolahti
164 Hamina - Vehkalahti
165 Kotka
166 Pyhtää
167 Kivijärvi

VARSINAIS-SUOMEN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

201 Karvianjoki
202 Jämijärvi
203 Karhijärvi

204 Sääksjärvi
205 Kullaa
206 Isojärvi
207 Merikarvia
208 Pori
209 Kokemäen - Loimijoki
210 Luvia
211 Raumanmeri
212 Eurajoki - Lapijoki
213 Köyliö
214 Pyhäjärvi
215 Uusikaupunki
216 Velhovesi - Ruotsinvesi
217 Laitila
218 Aurajoenseutu
219 Somero
220 Salonseutu
221 Särkisalo
222 Halikonlahti
223 Kemiö
224 Dragsfjärd - Västanfjärd
225 Paimionselkä
226 Parainen
227 Airisto
228 Nauvo
229 Velkua
230 Korppoo
231 Kustavi
232 Iniö
233 Houtskari
235 Suodenniemi

POHJANMAAN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

251 Kristiinankaupunki - Isojoki
252 Närpes - Kaskö
253 Korsnäs - Malax
254 Korsholm
255 Norra Kvarken
256 Nykarleby
257 Norra Svenska
258 Lohtajanseutu
259 Lestijoki
260 Perhonjoki
261 Evijärvi - Kortesjärvi
262 Alajärvi - Lappajärvi - Vimpeli
263 Lapuanjoki
264 Alavus - Töysä - Kuortane
265 Ähtärinreitti
266 Kyrönjoki

KAINUUN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

301 Keski-Perämeri
302 Perämeren eteläosa
303 Iijoen vesistö
304 Kuusamo
305 Kiiminkijoki
306 Oulujokivarsi
307 Oulujärvi
308 Hyrynsalmi - Ristijärvi
309 Suomussalmi
310 Sotkamo
311 Kuhmo
312 Siikajoki
313 Pyhäjokivarsi
314 Pyhäjärvi
315 Kalajoki

LAPIN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

351 Perämeri
352 Tornionjoki
353 Muonionjoki
354 Tengeliönjoki
355 Ala-Kemijoki
356 Keski-Kemijoki
357 Raudanjoki
358 Kemijärvi
359 Yli-Kemi
360 Ounasjoki
361 Sodankylä
362 Lokka - Porttipahta
363 Simojoki
364 Etelä-Posio
365 Suolijärvet
366 Hautajärvi

HÄMEEN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

401 Virrat
402 Ruovesi - Kuorevesi
403 Näsijärvi
404 Pirkkala
405 Vanajanselkä
406 Roine - Mallasvesi - Pälkänevesi
407 Längelmävesi
408 Hauho
409 Kukkia
410 Tarpianjoki
411 Hattula
412 Hämeenlinna
413 Loppi
414 Pääjärvi
415 Tammela
416 Nastola
417 Vehkajärvi - Vesijako
418 Etelä-Päijänne
419 Vesijärvi

420 Kihniö
421 Parkano
422 Porvoonjoki
423 Koskenkylänjoki
424 Kyrösjärvi
425 Mahnalanselkä - Kirkkojärvi
426 Suodenniemi
427 Vammalanseutu
428 Sysmä
429 Hartola
430 Heinola

KESKI-SUOMEN TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

451 Pihtipudas
452 Kivijärvi
453 Pohjois-Keitele
454 Ala- ja Keski-Keitele
455 Saarijärvi
456 Pääjärvi
457 Keuruu
458 Jämsänjokilaakso
459 Leppävesi
460 Konnevesi - Kuusvesi
461 Hankasalmi
462 Pohjois-Päijänne
463 Suontee
464 Kuhmoinen

POHJOIS-SAVON TYÖVOIMA- JA ELINKEINOKESKUS

501 Kiuruvesi
502 Vieremä
503 Sonkajärvi
504 Rautavaara
505 Poroovesi
506 Pielavesi
507 Onkivesi
508 Syväri
509 Nilakka
510 Tavinsalmi
511 Juurusvesi
512 Vuotjärvi
513 Kaavi - Juojärvi
514 Koskelo - Konnevesi
515 Niinivesi
516 Rasvanki - Virmasvesi
517 Pohjois-Kallavesi
518 Etelä-Kallavesi
519 Suvasvesi
520 Suontee
521 Sorsavesi
522 Koirus - Sotka
523 Unnukka

POHJOIS-KARJALAN TYÖVOIMA- JA
ELINKEINOKESKUS

551 Valtimo
552 Vaikkojoki
553 Pielinen
554 Ruunaa
555 Juojärvi
556 Viinijärvi
557 Höytiäinen
558 Koitere
559 Koitajoki
560 Orivesi
561 Oriveden eteläosa
562 Kitee - Tohmajärvi
563 Jänisjoki
564 Pyhäjärvi - Puruvesi
565 Pielisjoki

ETELÄ-SAVON TYÖVOIMA- JA
ELINKEINOKESKUS

601 Kermajärvi
602 Pieksämäki
603 Virtasalmi
604 Joroinen
605 Haukivesi
606 Kolovesi
607 Sääminginsalo
608 Vuokala
609 Puula
610 Kyyvesi
611 Mikkeli
612 Louhivesi - Yövesi
613 Luonteri
614 Juva
615 Kolkonjärvi
616 Puumala
617 Sulkava
618 Pihlajavesi
619 Puruvesi
620 Mäntyharju
621 Korpijärvi

700 Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunta

800 Ahvenanmaa

